TARYBUS

Kaina 20 Pf.

Nr. 6 (1220) Vilnius, 1944 m. vasario 12 d.

LIETUVIŲ KARIŲ SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1919 m.

LEIDŽIA LIETUVOS SAVISAUGOS DALIŲ ŠTABAS; Vyr. redaktorius kpt. Simas Urbonas; Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jėzuitų g-vė Nr. 3; Telefonas per lietuvių karišką. Vyr. redaktoriaus — 22, Redakcijos ir administracijos — 24. Spauda: Kauen-Wilnaer Verlags- und Druckerei G. m. b. H Wilna, St. Annenstr. 3. Raf 15-66.

Kovos kelias

Senos garbingos, prie Baltijos įsikūrusios lietuvių tautos gyvenimo kelias — kovos kelias. Nuo sumkiai įsivėlusių amžių, iki galingos istorinės valstybės kardu ir uguniui lietuvis gynė savo gyvenamą kraštą, savo valstybės sienas, aukodamasis dėl ramesnio gyvenimo, dėl laisvės. O gintis mokėjo didvyriškai, stikdlai ir sumanžiai. Lietuvių kunkos karžygingę epopėją geriausiai liudija senuiausias mūsų tauriosios sielos paminklas — liaudies dainos, kuriose taip dažnai skamba apdainuojami karužę išjoję berneliai, ją karo žirgai, vyrus išleidžiančios sesės ir gerbinga karžygių mirtis dėl Tėvynės. Šventųjų kronikose taip pat nemaža kalbama apie lietuvių narsumą ir karingumą. Pagaliau jau pati valstybinė Lietuvos emblema — Vytis, tas baltasis ikšeitų kardu jojas riteris, įvaizdžiai rodo senianusią tautai kovojančios tautos charakterį.

Tačiau tūdama didžiuje slaviškojo koloso pašonėje, Lietuva, dėl bendrų istorinių aplinkybių ir savo klaidų, pateko rusų imperijos caro junga, kuri sunkiai nešė iki pirmojo Pasaulinio karo. Tačiau visa kulturinė kova, kuria jau amžsti buvo pradėję mūsų tautos šadintojai, visuomeninkai ir dainiai, vis dėlto, negalėjo apsieiti be ginklo kovos, be kardo ir kraujo. Taigi ir 1918 M. VASARIO 16-SIOS AKTAS būtų palikęs vien tik nuzai reikšmingą dokumentą, jeigu jo didžiosios idėjos nebūtų paremusi Lietuvos savanorių armija, pradžioje padedama ir vakariečių, vokiečių karliuomenės ginkluotosios pajėgos. Rusiškoje surinyes caro režimas pavirto taisiausiu bolševikinės revoliucijos gašru, kuris galiaušiai pradėjo griauti didžiojo karo išvargintos Lietuvos pusėn, tolyn] Vakarus.

Taigi, tiek Rusijos iškilę tūkstančiai lietuvių karių, tiek jauni, nepatyrę ir menkai ginkluoti savanoriai Lietuvoje, — visi jėtiai sielojosi savo Tėvynės likimu ir visomis jėgomis šoko] ją vienintelį ginkluotosios kovos kelią. Todėl neuostabu, kad ne tik Kėdainių, Alytaus, Jėzno, bet ir snieguotojo Sibiro laukuose pasilieję lietuvio kario kraujas pirmosiose kovose dėl Nepriklausomybės. Vėliau visa Lietuva apėmė uginingą kovojančios tautos dvasia. Saukiamoji vyrija pajuto karžygiškąą senolių dvasią ir visa palikusi liešę prie ginklo. Raudonasis rusų imperializmas buvo nugalėtas, išvijus bolševikus toli už Dauguvos.

Bet šiai, praeina per dvidešimt metų sunkaus kuriamojo valstybinio darbo, ir modernusis Stalino bolševizmas raudonosios armijos potvyniu netikėtai užliejo mūsų žemę ir visas Baltijos tautas. Ir prasideda.. velnias, teroras, asaros... Tačiau, kada 1941 m. birželio 22-ją Didžioje Vokietijos Reicho bomboneišai paėrė. do mūsų padangėje, visa Lietuva be jokio abejojimo, kas laimės, iš pat pirmųjų dienų stojo vokiečių karliuomenės pusėje. Bendri mūsų žemėje žuvusių vokiečių ir lietuvių kapai yra geriausi šios bendros likimines kovos draugystės liudytojai. Pagaliau, bolševikus išvijus iš Lietuvos, tūkstančiai mūsų vyrų, ilikusių Lietuvos karliuomenės karių ir partizanų, vėl išvyko sunkiu kovos keliu, padėti ginti Vakarų Europos krikščioniškąją kultūrą nuo galingos Rytų barbarijos, mūo kruvinojo bolševizmo. Šių vyrų nuožaiu, čygiai ir pasižymėjimai taip pat nusako ją be galo sunkų, vargingą, tačiau didžios garbės ir prasmės kovos kelią. O tą jų kovos ir aukos prasmę geriausiai įrodo ši diena, šia pratūtingieji bolševikmo nagai vėl ariėja prie kultūringųjų Baltijos tautų kūno.

Tad kokį kelią gali pasirinkti Lietuva šiandien, kukliai prisimindama savo priskelimo 26-ją sukaktį? Kiekvienam aišku, kad tas kelias yra tik vienas — tai visuotinis sūbūtinės kovos kelias prieš pražūtingiausią istorijoje mūsų tautos priešą — bolševizma Visa Lietuva, jos istorija ir ateitis, o ypač mūsų Tėvynės Kytai ir sostinė Vilnius šiandien žiūri] mus.

Būkime verti to didžiojo, karžygiško lietuvių tautos kovos kelio.

ALG. GIEDRIUS

Steigiama Lietuvos Vietinė Rinktinė

Kovai su vis labiau plintančiu Lietuvoje banditizmu steigiama

LIETUVOS VIETINĖ RINKTINĖ

(Litauische Sonderverbände).

VIETINĖS RINKTINĖS Vadu paskirtas gen. ltn. PLECHAVICIUS, Povilas.

JAV IR SOVIETAI DĖL PABALTIJO

ŽENEVA. (NL). Bolševikų laikraštis „Vojna ir rabočij klas" smarkiai puola Jungtinių Valstybių laikraštį „Chicago Tribune". „Daily Worker" pranešimu, sovietų laikraštis, be ko kita, rašo, kad, skaitant kai kuriuos straipsnius, atrodo, jog „Chicago Tribune" leidžiamas tokiame krašte, kuris kariauja ne su Vokietija, bet su Sovietų Sąjunga. Ypač krinta] akis du „Chicago Tribune" straipsniai, parašyti pulkininko Conrado H. Lanzos. Lanza pastebi, kad lietuvisi, estai ir latviai vokiečių valdžioje turi didesnį savarankiškumą. Jie gali giedoti savo tautinius himnus ir iškelti savo vėliavas, ir tuo būdu šios tautos pagaliau stoja] vokiečių disposicją ir žiems atliekа vertingas tarnybas.

TOKIO. (NL). Vyriausiosios japonų karliuomenės vadovybės pranešimu, per sausio mėnesį įvairiuose karo laukuose iš viso numušė 373 priešo lėktuvus. Japonai neteko 40 lėktuvų.

Priedanga naujiems sovietų siekimams

HELSINKIS. (NL). Antrašte „Aiškiai įžvelgiamas planas" suomių laikraštis „Helsingin Sanomat" pasisako dėl naujausiojo sovietų manevro, kuriuo sajungininėms respublikoms būsianti pripažinta savo užsienių politika bei krašto gynyba. Tur būt, sovietai mano, — rašoma laikraštyje, — kad šis naujasis triukas ypačiai paveiks anglus, nes būsimąją sąjunginių respublikų padėtį būtų galima lyginti su anglų dominijomis. Netenka abejoti, kad sovietai tokiai priedangai turi ypatingą pagrindą. Savaime suprantama, kad šio plano įvykdymo atveju visos 16 sajunginių respublikų skirtų savo „diplomatus" greta centrinės vyriausybės, siekiant tuo būdu įgyti persvarą kitų valstybių atžvilgiu. Nuodymų] tai, kad būsimoms sajunginėms respublikoms norima suteikti dominijų pobūdį, aiškiai siekiama pridengti pakraščio sričių okupacija

KAS BŪTŲ SU JAPONIJA

STOCKHOLMAS. (NL). JAV žurnalistas Kingsbury Smithas, kuris visada turi patikimų žinių iš JAV užsienių reikalų ministerijos ir savo metu paskelbė Roosevelto pokario planus Vokietijoje ir Italijoje, dabar pranešė, kokių manoma imtis priemonių Japonijai nubausti. Visi Japonijos miestai turį būti sulyginti su žeme, visos kolonijos, mandatų nės salos, Mandžurija, Korėja ir Formoza turį būti atimta iš Japonijos, o Japonijos imperija nuginkluota. Kai Japonija būsianti nuginkluota iki paskutinio policijos pistoleto, ją valdys komisija, kurią remia stipri okupacinė jėga. Japonų tautai nežadama net savivaldos duoti, nes tai „pusiaukinė rasė", nepribrendusi moderniai valstybei. Japonų pramonė turi būti taip suvaržyta, kad gaištų patenkinti tik krašto reikalavimus. Vietoje to japonai turį pasitenkinti žvejyba ir tipiškų „Japonų prekių" gaminimu.

KARIAI ČIA GALI DAUG PADĖTI

Kaip jau dienraščiuose buvo paskelbta, Reicho Komisaras Rytų Kraštui pranešė Lietuvos savivaldos organams, kad visi lietuviai, gyveną užimtose Rytų srityse, gali grįžti į Lietuvą.

Pasinaudodamas šiuo leidimu, Pirmasis Generalinis Tarėjas gen. P. Kubiliūnas lietuvių grąžinimą pavedė atlikti Vidaus Reikalų Vadybos Visuomenės Reikalų Departamentui (Kaunas, Gedimino g. 29).

Paraudęs darbai šių lietuvių grąžinimo reikalais jau yra pradėti. Visai suprantama, kad grąžinimo uždaviniams atlikti yra reikalinga visų geros valios lietuvių parama. Žinios apie svetur gyvenančius lietuvius yra išblaškytos tarp privačių asmenų. Apie tuos žmones, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių prieš daugelį metų apleido savo kraštą ir išsiskiadė plačiuose Rusijos plotuose, žino tik jų giminės, gyveną Lietuvoje. Todėl repatriacijų vykdą organai pirmiausia ir kreipiasi į juos, prašydami pranešti, kur ir kiek lietuvių gyvena.

Prie šio kūnaus darbo tačiau žymia dalimi gali ir turi prisidėti visi lietuviai karfai ir karo talkininkai. Jie yra išvaizinėję po įvairius debar užimtas sritis ir susidūrę su ten gyvenančiais lietuvių kilmės žmonėmis. Kartkartėmis užtikdavome spaudoje ją įspūdžius iš lietuvių apgyventų vietų. Kai kur lietuvių šeimos gyvena atskiromis grupėmis, o kitur buvo pastebėtos pavienės šeimos. Apie visa tai kariai turi pranešti Visuomenės Reikalų Departamentui, Kaunas, Gedimino gt. 29.

Radami šiuos pranešimus, reikalingas tikslias norodyti, kurioje vietoje ir kiek maždaug lietuviškų šeimų ar pavienių lietuvių gyvena. Jei pranešėjas žino, jis nurodo tų asmenų pavardes.

Visuomenės Reikalų Departamentas turi žinių, kad daugis lietuvių kilmės gyventojų, traukiantis vokiečių karliuomenei, taip pat yra apleęę ankačiau ją gyventas sritis ir dabar yra pastebėti įvairiose užfrontės vietose. Kariai ir jas gali lengvai pažiūrėti, pranešdami kur ir kada jiems teko su savo tautiečiais susidurti. Pageidautina galimai tikslesnis paskutinės gyvenamosios vietos nurodymas.

Be to, kariai, susidurdami su Rytuose gyvenančiais lietuviais, yra prašomi painformuoti juos apie visą šią grąžinimo akciją ir pranešti jiems, kad jie patys taip pat gali kreiptis į Visuomenės Reikalų Departamentą, prašydami išspręsti jų grąžinimo] Tėvynę reikalus. Painformuojant šiuos gyventojus, reikalinga jiems nurodyti, kad savo prašyme grąžinimo reikalu tiksliai nurodytų savo buvimo vietą ir grąžinimų asmenų skaičių. Tokie gyventojai gali išsiųsti Visuomenės Reikalų Departamentui Kaune kolektyvinus pareiškimus. Jei paduodamas paviešinio asmens pareiškimas, pagrįstai tina nurodyti, ar apyinkėje yra daugiau lietuvių šeimų ir kiek.

Be karių, šiuo atveju daug gali padėti ir karo korespondentai. Dažnai susidurdami su vietos žmonėmis, jie, be abejojimo, gali surinkti daug naudingų žinių.

Ji reikalą kreipiamas ir p. p. karininkų dėmesys.

I. D.

Karininko Juozapavičiaus žuvimas ant Alytaus tilto 1919 m.

Šimtai divizijų rezervuose

BERLIN. (NL). DNB karinis korespondentas Martynas Hallensleben ras:

Vokiečių strategija galėsime suprasti tada, jeigu tikrai suprasime esamų ir laukiamų frontų reikalavimus. Ekstrėmiškos gynimosės, kai vokiečiai pratikuoja Rytų Europos karo lauke, iš tikrųjų yra pigiausia priemonė skaitlingesnio priešo smogiamajai galiai sulaikyti mažiausiais jėgomis. Prie to tenka pridurti įsidėmėtną reiškinį. Visose vokiečiuose srityse yra paruošti dideli kariuomenės kontingentai, kas, be abejo, laikytina pabrėžimu vokiečių tezės, kad būsimosiuose lemiamuose mūšiuose pasiekė pergalę paskutinė armija, paskutinė ostafronta. Šimtai divizijų sudaro vokiečių strateginius rezervus visiems karo laukams. Sia faktas turėtų būti nepaprastai didžiės reikšmės, kai pasiekės pirmasis šachmatų ėjimas prieš Europos žemyną. Kiek vokiečių aviacija ruošiasi būsimiems terminams, rodo netikėtas vokiečių bombonešių pasirodymas virš Londono.

SANCHAJUS. (NL). Čungkingo pranešimu, per paskutiniuosius metus neokupuotoje Kvantungo provincijos dalyje mirė bado daugiau kaip milijonas žmonių.

HELSINKIS. (NL). Oficialiomis žiniomis, Vatikanas nutarė įsteigti savo nuncitatūrą Helsinkyje, kai tik leis sąlygos.

Visuotinė mobilizacija Estijoje

ON. TALINAS. Pirmasis Estijos krašto direktorius Dr. Mäe paskelbė atsišaukimą, kuriuo esąs „ginami stoti ginti Estijos sienų. Tame pat atsišaukime skelbiama visuotinė mobilizacija. Visi vyrai nuo 17 iki 60 metų amžiaus, išskyrus mobilizuotuosius, įpareigojama savisaugos tarnybai.

Prieš 25 metus vasario mėnuo buvo mums lemtinas — laimėti ir laisvėje savarankiškai kurtis, ar vėl patekti į mašjon vergavėn, šįkart jau baisesnėn, prašūlingon.

Senasis Rytų priešas, pakeitęs spalvą ir pasėpęs savo tikrąjį veidą — kruvinasis bolševizmas, dar sausio pradžioje buvo užėmęs beveik dalį Lietuvos žemių. Padėtis buvo sunki ir kritiška, daugelius atrodė net beviltiška.

O kur tie ginkluoti Lietuvos vyrų būriai, kurie ne tik sugėbėję tikusiu nepagrėbtą Tėvynės dalį, bet įstengtų atvaduoti ir paveržusiojus plotus? Tu vyru 1919 m. vasario mėnuo tik apie 3000 savanorių bet ir tai žymi tų dauguma karškiai neparengti, neginkluoti, be aprangos ir pusalkani. Vos maža jų dalis šiaip taip užo kautynėms.

1919 m. vasario mėn. ruošėsiasi amarus iš nauja pasiūdinę tolinai grobti Lietuvos žemes, šįkart jau Kauną ir kitas dar neužimtas sritis. Ryžosi galutinai smogti mirtinamą smūgį dar prieš kovos kraštu bažnrlaičiai mūsų valstybei. Ar atlaikys mūsų šlipnutės savanorių jėgos ta iš Rytų pakėlęs kumštį? Ar atlaikys ta pirmąji kovos krūtį? Ar žinomėti su viršum vergavęs Rusijai lietuvis neprarado karinių dorybių: karingumo, narsumo, ryžtumo ir pasiaukojimo dėl savo krašto laisvės? Ar jame dar tebesilpsi sentėvių dvasia? Tokios mintys ne vieną lietuvį kankino anomis vasario dienomis. Nemąža buvo abejinčių, be vilties. Net atvirai kai kas pirmuosius ryžtuolius pasmerkė mirčiai, pranašaudami jiems priešo keršta, kartuvės ir kitų baisenybių.

Tačiau jaunimas, šis ryžtingasis ir nuotaikingasis elementas, kupinas drąsos, rizikos ir pasiaukojimo, tarė savo žodį — turime laimėti! Ir kova buvo laimėta, pirmieji kovos egzaminai išlaikyti. Pirmieji laimėjimai pakėlė tautos nuotaiką ir pastiūkėjimą savo jėgomis. Patraukė kovon paskui save ir kitus — abejingesnius ir pasyvesnius.

Siemet vasario mėn. 7—13 dienomis sukanka 25 metai nuo pirmųjų Lietuvos kariuomenės kautynių dėl savo krašto laisvės. Tos pirmosios kautynės įvyko su amžinuoju mūsų priešu iš Rytų, kuris jau ėjo bolševizmo skraiste priaidengęs, bet buvo vedamas to pat Maskvos imperializmo. 1919 m. vasaris ir pirmųjų kautynių vietovės: Kėdainiai, Jėzna ir Alytus paslėks amžiume Lietuvos istorijoje ir mums turi nuolat priminti, kad budrusis žvilgsnis nuo Rytų neturi būti nukreiptas, kad iš ten visad reikia laukti pavojų ir sodrų, kurios visad šlinsi į vakarus per mūsų mažytę žemę.

KĖDAINIŲ KAUTYNĖS

Kėdainių kautynėse dalyvavo tik 200 mūsų savanorių (Panevėžio ir Kėdainių apsaugos būrių, kai tuo tarpu priešo jėgas sudarė apie 900 — 1000 kovotojų, turėjo šunkitųjų kulkosvaidžių ir artilerijos. Lietuvių jėgoms vadovavo karininkai J. Variakojis ir J. Sarauskas.

Vasario 7 d. bolševikai atpažėjo ašsėdė mūsiškių sargybą Šilainėliūose ir šeimoje ji 2 pėst. pulkas užėmė pilį lietuvius. Nustūmę mūsų sargybas ir užtvarą Kolupių kaime, tęsė puolimą Kėdainių link. Tuojau į kautynes buvo pastiųsta Panevėžio apsaugos būrio apie 80 karių, kurie taikla ugnimi sulaikė priešą. Tucmet bolševikai pradėjo į lietuvius šaudyti iš kulkosvaidžių ir artilerijos. Tačiau matydami, kad iš priešakio negali lietuvių nugaleti ir paimti Kėdainių, pradėjo eupti iš pleištų puses. Perėję geležinkelio linėją ir nustūmę lauko sargybą ties Eigulių kaimu, pradėjo grėsti visai Kėdainių lietuvių įgulai. Tuomet Zeiniūnas Šarauskas pasiuntė Kėdainių apsaugos būrio apie 40 karių sulaikyti bolševikų supančius dalinius.

Prasidėjo kautynės. Bolševikai jau buvo užėmę Eigulių kaimą ir slinko į Kėdainių priemiestį, tačiau staiga atsirado Kėdainių šaulių ugnis ir mūsų sulaikė priešo puolimą ir privertė jį pasitraukti į Eigulių kaimą. Tačiau priešas ir toliau puolė. Tęsdamas ugnį iš priešakio, mėgino pagilinti apėjimą ir užimti Kėdainių — Kauno vieškelį. Tačiau pasiųstas mūsų 10 karių būrelis ir čia priešą sulaikė ir privertė vėl grįžti į Eigulių kaimą.

Mūsų savanorių būrelis, V. Valnausko ir P. Lukšio vadovaujami ir slapstydamiesi Obelės upės krantais, ujėjo bolševikų dalinamis Eigulių kaime ir užpakalį ir puolė juos. Bolševikai paliko Eigulių kaimą ir pabėgo į Juodkiškio mišką. Tuo būdu pavojingiausias momentas mūsiškiųjų vedė pas priešą. Dalis kareivių siūprato šio svetimtaučio išdavimą ir

PIRMOSIOS MŪŠŲ KAUTYNĖS
PRIEŠ 25 METUS

Tos dienos kautynėse lietuviai gynėsi tik šautuvais, nes neturėjo nei kulkosvaidžių, nei patrankų. Apie 12 val. į Kėdainių geležinkelio stoties rajoną atvyko voličeičių artilerinis traukinys ir ėmė pabūkšlais, kurie lietuvių prašomi parėmė mūsiškius artilerijos ugnimi ir apšaudė Vilainių mišką ir Kolupių kaimo rajoną. Artilerijos remiamos, panevėžiečių puolė iš užėmė Kolupių kaimą. Pavakarėj bolševikų ugnis surėtėjo. Į Kėdainius atvyko voličeičių šuopa su kulkosvaidžiais ir mūsiškiai vėdai susitarę su voličeičais dėl beadro velkimo. Lietuvių padėtis žymiai sustiprėjo ir bolševikai pradėjo traukties.

Vasario 8 d. auštant sustiprinta lietuvių žvalgyba artinosi prie Taučiūnų kaimo. Čia į juos bolševikai pradėjo smarkiai šaudyti ir jiej kautpasitraukė atgal, bet dėl vis dėlto pavyzko pratiudyti. Pasidavęs bolševikams, Četuchina žinęs išsipėjo visas lietuvių pasiaptis.

Bolševikai, turėdami aiškiu žinių apie mūsų padėtį ir savę pasprėtes, sutiko mūsiškių antraįjį smarkia šaudytų ir kulkosvaidžių ugnimi. Karininkas Zaskevičius, sužinęjęs apie pirmojo būrio tragėdją, kuopą atitraukė į Bižiūtoną ir suspėjo Bižiūtono kilpą, kad bolševikai ties Prienais nepereitų. Nemuno. Kautynėse prie Jėzno žuvo 18 mūsų savanorių. Daugiausia jų buvo išdavyta. Raudonųjų bolševikų matęsi", paėmę mūsų sužeistus savanorius, žiaurėjai juos nušudė ir suvertė į duobes užkasė. Tik užėmus Jėzną ir atradus šį kapą, pasiėkėjo bolševikų žiūrinčių kuopos žiaurus pasielgimas su sužeistais belaisviais.

Vasario 11 d. į Prienų atvyko lietuvių 1 pėst. pulko viena kuopa ir voličeičių dvi kuopos su dviem pabūkšlais. Mūsų vadai, susitarę su voličeičiais, vasario 13 d. puolė bolševikus Jėzno miestelyje. Nors jų buvo visas 7 pėst. pulkas, bet apsisaugėję pabėgę didelį karo grobį. Po šių kautynių bolševikų 7 p. pulkas pradėjo irti ir daugiau nebedrįso pulti Prienų kryptimi.

ALYTAUS KAUTYNĖS

Šių kautynių metu Alytų gynęs mūsų 1 pėst. pulkas turėjo tik apie 600 savanorių ir kelis kulkosvaidžius. Artilerijos neturėjo. Sioms kautynėms vadovavo pulko vadas karininkas A. Juozapavičius. Priešą mūsų siųnęs pulką bolševikai turėjo 3 ir 4 pėst. pulkus — apie 2000 karių su kulkosvaidžiais ir artilerija.

Naktį į vasario 13 d. bolševikų pradėjo pulti mūsų, o vėliau vokiečių sargybas. Jie puolė ašipus Alytaus — Varėnos plento ir ašipus geležinkelio. Naktį užpultos sargybos pasitraukė. Karininkas Juozapavičius ryžosi atstatyti padėtį. Pasiėmęs kuopą karėtėjų su kelias kulkosvaidžiais, išvyko į Alytaus kareivinių. Laikinai pavyko sulaikyti. Bolševikai pradėjo lietuvių šulką spausti iš priešakio ir supti iš dešinės. Aušinti bolševikai prasiveržė į Alytų Suvalkijos pusėje ir apšaudė priešo veržimąsi pirmyn. Bet tuo laiku bolševikai puolė vokiečių kuopą ir privertė jąsi pasitraukti. Ryšės targ lietuvių ir vokiečių nutrūko. Pulkas pradėjo trauktis.

Pulko vadas karininkas Juozapavičius, matydamas pavojinga padėtį ryžosi geibėti pulko užkulį sendėjį, kuriame buvo apie 300 šautuvų, tik ką atvežtu iš Kauno. Anuo metu tai buvo didelis turtas. Su keliais kareivėliais sudėjęs į vežimą šaulytuvus, karininkas Juozapavičius bandė prasiveržti per tilta į Suvalkijos pusę. Tačiau vienam vežimui prasiveržus, ant tilto šuvo pats vadas karininkas Antanas Juozapavičius. Pulko viena dalis pasitraukė Marijampolės link, o kita į Prienus. Pulkui besitraukiant dar šuvo pulko karo valdininkas Ruzga, užnuargyje užpultas vietinių bolševikų.

Vasario 15 d. voličeičai sulauke pasirtes ir išvijo bolševikus iš Alytaus. Po keliių dienų 7 p. pėstininkų pulkas grįžo į Alytų. Čia užėmė senąsias vietas ir toliau organizavosi ir stiprėjo, kol pagalau pasiruošęs prasidėjo sėkmingas žygius prieš bolševikines gaujas.

PIRMOSIOS KAUTYNIŲ AUKOS

Minėdami pirmųjų mūsų kautynių 25 metų sukaktį, tuo pat paminėsime ir pirmasias mūsų kariuomenės aukas, žuvusias prieš 25 metus.

Nors pati pirmojė auka šėl Tėvynės buvo partizanas Aleksas Vainauskas, bet mūsų kariuomenė savo pirmąsias aukas sudėjo vasario 8—13 dienomis. Tai buvo būriniškas Povilas Lukšys, žuvęs 1919 m. vasario 8 d. Taučiūnų laukė (tiės Kėdainiais), ir karininkas Antanas Juozapavičius, žuvęs 1919 m. vasario 13 d. šant Alytaus tilto. Lukšys buvo pirmoji auka iš kareivių tarpo, o Juozapavičius — iš karininkų.

Jau yra įėję pas mus į tradiciją šias dvi aukas ir partizaną Vainauską laikyti mūsų ginkluotės kovos aukų simboliais. Šias aukas minėdami ir pagerbdami, jų asmenyje pagerbiame visas mūsų kariuomenės ir partizanų aukas, sudėtas Nepriklausomybės kovose.

Kada nutils ir šis karas, kada paaiškės jo pirmosios aukos, neabejojame, kad greta šių trijų simbolinių vardų, šiųdi, ir naujų, sąjungos ir dabartinės kovos ir naujosios mūsų kartoms šviesi karžygiškumo ir pasiaukojimo pavyzdžiu.

J. Diliūnas

Karžygio mirtimi žuvo ltn. Juozas Šliarpas

Dar, rodos, taip neseniai visu laisvinu Rytų fronte iškilmingumą sutikome Naujųjųsius Metus. Mūsų visų mylimas leitenantas Juozas Šliarpas tą sutikimą ypatingai paryškino, nes baigdamas senuosius metus (lygiai 24 val.) susikovė su raudonarmiečių gauja, bandžiusia pro jo saugoma aparato punktą prasmukti. Išblaškęs ir sunaikinęs priešą, telefonu man perdavė Naujųjų Metų linkėjimus — sutikti kitus Naujųsius Metus Laisvėj Tėvynėj, sąvo atžimųjų jaukioj šeimoj.

Tačiau kos žiaurus žmogaus likimas. Praėjus vos 20 dienų, pavakarys ir staiga gaunamas pranešimas: pastebėta, kad raudonarmiečių — banditų gaujos ariėja mūsų batalionė saugomo ir ginamo ruožo kryptimi. Vėl kaltas su tim. Juozu ir painformuojo apie padėtį. Jis ramia ir tvirta balba atsako, kad mes esame viskam pasirengę ir bet kokį priešo bandymą tinkamai sutiksiame... Baigdamas tarnybinį pasikalbėjimą, perduodu jam siųstus raštio bangomis mylimos žmonos ir dukrelės sveikinimus, dar pasidaižiame viesu kitu gyvu draugišku žodžiu ir palinkėję viens kitam ramios nakties, atsisveikinamė.

Ir štai, vos valandai laiko praėjus, 22.15 val. kažkaipsi nuramus bare užverda baisiausias nakties karas: juodą dangų raižo šviečiamos kukos, dunda čemė nuo granatų ir minų sprogimų, jaiuios, suivėrėjęs priešas puola tin. Juozo ŠLIARPOS vadovaujamos kuopos ginamą ir saugomą fronto geležinkelio tiltą. Nesiirtė, kad priešo pėsėjos buvo desimteriopai gausingesnės, ltn. ŠLIARPAS ir jo vadovaujami kariai priėmė šią nakties kovą be joktos baimės, plinu pasiryžimu. Ištūsės raudomasis priešas, sklnamas kulkosvaidžių ugnies, krinta, bet dar nepaliąžta. Jo masės prasiveržia viename sektoriuje pro vielų kliūtis ir šaukdamos: „za Stalina, za rodinu! ura-a-al..." veržiasi artyn ir artyn.

Leitenantas ŠLIARPAS, matydamas kritišką momentą, ryžtasi savo asmeniniu narsumu gelbėti padėtį. Jis tuvis valandėlę atsikvėpia, su juo buvęs gr K. sutvarsto žaizdą.

Priešas dar nesumušas, šis vis nesiliauja, bandą po bangos veržiasi šio bunkerio kryptimi. Vis arčiau tilto. Mūsų narsusis ltn. Juozas užmiršta skausmą ir vėl stoja kovon. Ištiesęs savo karabinu: „Vyrai, pašlempkit dar stipriau, dar narsiau muškit" — ir vėl sviedžia į priešą granatą po granatos. Taip ilmeta nauotrbę ir šešiadešimtąją granatą. Iašo daugiau paduoti, nes priešas dar nesumušas dar tebepuola. Belaukdamas granatų, seka pro bunkerio siauruosę angą priešo judėjimą. Čia jį ištinka tragedija. Kulka pro mažytį langiuką 23.15 val. patalko mūsų narsiąsiam leitenantui ir galvą ir jis žodžio netaręs, sukniulmba ant gr K. rankos.

Jo mirtis lietuvių karių kovingumą ir atkaklumą dar labiau sustiprina, ir toliau, j. psk. G. vadovaujamas, tęsia kovą ir tuo tarpu priešas sumušias traukiasi, geležinkelio tiltas apgintas. Bet nezaliestingoji mirtis išplėšia mūsų mylimą draugą leitenantą Juozą iš mūsų tarpo, nesulaukęs jam pasiašiaugti didinga pergale, padėkoti kovos draugams už narsumą. Mes savo tarpe palydom. Jog nešdom iauraus lietuvio karininko, mušėsdam draugo.

Leitenantas Juozas ŠLIARPAS gimė 1918 m. kovo 20 d. Joniškio aiesto, Šiaulių apskr. Tame pat miestę baigė pradžios ir gimnazijos mokslus. 1937 metais įstojo į P. I. P. Karo Mokyklos XIII karūnų - aspirantų laidą. Iš P. I. P. Karo Mokyklos buvo paskirtas karelvio ap-

(Nukeita į 3 pl.)

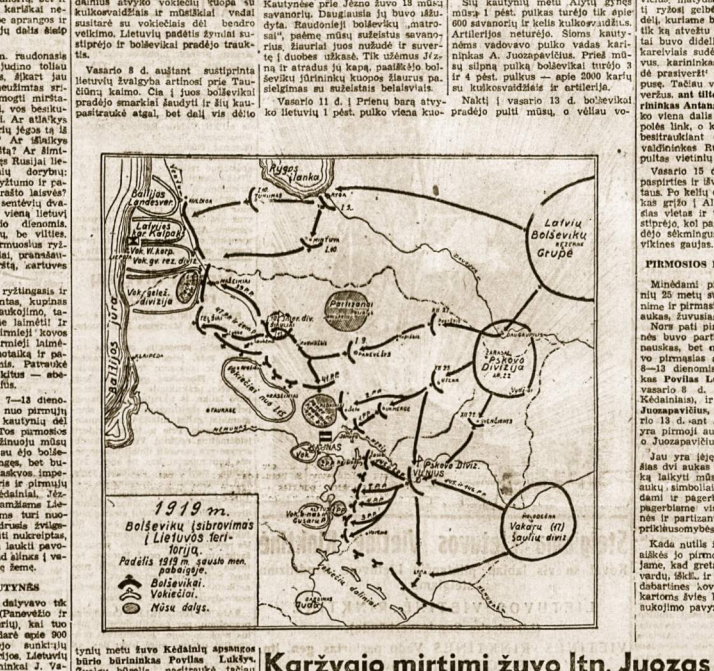

Dvi valandos mūšties dzaugystėje

Trumpa sauslio diena baigėsi. Didžiulmi miškai pasinėrė tamsoje. Pamėkėje pristūsiusiusiame P. ešelparos punkte vyko gyvas judėjimas. Psk. K. patikrina savo vyrus ir atsisveikina su punkto apsaugai palekančiais 5-kiais vyrais.

— Sėkmingos medžioklės, — palinkėjo palekantiejі ir pamojavo išvykstantiems rankomis.

Medžiotojų būrys, baltais šiemiškiais drabužiais apsitaisęs, pranyko juodame paslaptingame miške. Vienas laikas ir labiau įsigalėjo tamsa. Nors į akį durk — nieko nematysi.

Susimaęs likusieji žvelgė į mėlyką ir vienas į kitą. Visų veidai matyti, kad kiekvienas galvojo, ką atneš jiems ši naktis. Juk vietiniai gyventojai nepalankūs. Ar neorandje banditams, kad kareivai išvyko. Sie patyrę tuojau mėginių silpną atsparos punkto ignūą sunaikinti. Šis atsparos punktas jau ne kartą įkrėtė bolševikams į kaitą.

Penkliukė patikrina ginklus. I „Maximo" gerklę įgrūda šovinių kaspiną. Jis vienas ligulai teikė vilties prieš gausingesnį priešą spirtis. Mėgoti šiandien niekas ne nepadarytų. Vienas vyrų nuo kalnelio budriai žvelgia tamson.

Baigiantis nakties dvylikties, poste stovįs eil. S. visose puėse įsigirdo įtartiną šlamėjimą. Abejonės nėra — banditai. Eil. S. įššovė kąrią ir ipuolės namon suriko:

— Vyrai, laikykimės, mus puola!

Tuo pačiu momentu iš visų pusių atsidarė nepaprastai stipri ugnis. Pasipylė laukiniai bolševikų šauksmai; net ir „katiušų" balsai jų tarpe klykė.

Į bunkerius patekti jau buvo per vėlu. Be to, iš visų pusių puolant priešui ir ten gintis nebuvo įmanoma. Iš dalies, mūrinis namas teikė vilties laikytis.

J. psk. S. įsiėmpė į duris sunkųjį kulkosvaidį. „Maximas" užkauė mirties dainą. Likusieji kovėjai pro langus šaudė į begiojančius bolševikus.

Lauke virė velniška kulkosvaidžių ir automatinių pistoletų ugnis. Ant vyrų galvų ir drabužių krūko kulkų skaldomas sieną tinkas. Pro galvas žvimbė kulkos. Staiga pro langą krinta čirkdama rankinė granata. Kur galėdami sumuko vyrai į uždangą. Baisus trenksmas sudrebino namą.

Keletą serijų šliedus užspringo kulkosvaidis. Į duru puse banditai šaudė koncentruota ugnimi. Bešalindamas kliūtį, j. psk. S. sukniubo ant nuolatinio savo žygių ir kovų draugo „Maximo". Priešo kulkos perveria krūtinę j. psk. S. dar šaudė į pro duris bandančius skverbtis bolševikus. Deja, jo žęsis baigėsi. Sukaupęs visas jėgas, jis tarė paskutinius žodžius:

— Vyrai, nepasiduosim, verčiau patys save pribaigsim!

Po pusvalandžio jo didvyriška siela nuskrido į dausas, tik kūnas paliko ant „Maximo" sukniubęs.

Lauke dar pasiučiau lojo automatiniai ginklai, sprogo pro langus mėtomos granatos. Sienas suvarstė begalinial kulkų spiečiai. Banditai jau siūlė pasiduoti ir garantavo „gerą gyvenimą". Vyrai girdėjo, kaip tos ditai nešė prie antro namo gaio šaudus ir padegė namą. Dar kartą visi kaip vienas nutaria gyvi nepasiduoti.

Staiga sprogsta kombaro granatą, ir kliudė eil. S., bet jis ir toliau šaudo į apie duris slankiojančius bolševikus. Dar suzvimbia viena kulka ir kliudo jam kojon. Eil. S. beįėsiąkai susmunka ant granatų išraustų grindų.

Likę 3 vyrai toliau teisė bevitišką kovą. Jų akys įsmeigtos į duris. Pastebėję judesius, atidaro į tos šaudytuvų ugnį. Įsigirdęs slankiojant apie langus, eil. C. šauna pro langą, bet priešo kulka sminga jo rankon. Ir šis liko išvestas iš kovos.

◆◆◆

Vincas Kudirka

Šimet sueina 45 metai nuo Vinco Kudirkos mirties. Tai buvo vienas mūsų tautos tėtanų ir kovotojų, pažvenčęs visą savo gyvenimą ir jėgas Tėvynei.

Vincas Kudirka gimė 1858 m. gruodžio 31 d. Vilkaviškio eps. Pečeičių km. Jo tėvai, kaip ir daznai eno meto stambūs ūkininkai, savo sūnų svajojo išleisti į kunigus. Todėl baigusį šešias Marijampolės gimnazijos klases nugabeno į Seinų kunigų seminariją. Tačiau grįžus, gyvas temperamentingas jaunuolis neturėjo didelio palinkimo į dvasinius mokslus ir, seminarijoje teištėręs vos dvejis metus, grįžo gimnazijon.

Visą savo mokymosi laiką gimnazijoje ir vėliau Varšuvos universitete Kudirka laikėsi toli nuo lietuviškojo judėjimo, laikydamas save pusiau lenku, pusiau lietuviu ir nuėidamas lenkiškoj dvasioj.

Tiktai paėmęs į rankas dr. Basanavičiaus „Aušros" numeri suprato, kad ne tuo keliu eina, ir nuo to laiko pakeitė savo orientaciją ties tuvtiška kryptimi. Šal, jisai rašo apie savo atsivertimą: „Emiau skubiai vartyti „Aušrą"; ir... neprisimenu jau ...ko, kas su manim pasiekė darėsi... pamenu, kad atstojęs, nuleidau galvą, nedrąsdamas pakelti akių į sienas mano kambarėlio... — rodos, girdėjau Lietuvos balsą, sykiais sakytumėt, sykiu atleidžiantį: O tu, pakėydėli, kur tki šiol buvai?

Ir nuo to laiko dvigubas energijn ir jėgomis ėmė dirbti savo tautai.

1888 m. Varšavos universitete susikūrusioj „Lietuvos" Dr-joj Vincas Kudirka lieka vienu veiklesniųjų jos narių.

1889 m. drauge su kitais lietuviais patriotais, kaip Adomaičiu — Sernu, Jonu Kriaučiūnu — Gaidamavičiumi, Vincas Kudirka įsteigė laikraštį „Varpa" ir buvo ilgametėju jo redaktorium bei bendradarbiu.

1890 m., baigęs medicinos fakultetą, grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Sakiuose. Čia dėl sunkių gyvenimo sąlygų ir rusų valdžios persekiojimų jo sveikata ėmė silpnėti ir reikėjo išvažiuoti į Jaltą ir Sevastopolį pasigydyti.

Siek tiek sustiprėjęs, daktaras Kudirka grįžo į Sakius, bet ...ė Naumiestį. Ir čia pradžo jo vaisingieusi ir 'kūrybingiausi metai grožinėj literatūroj bei publicistkoj. Nors jo sveikata dėl nepaprastai įtempto ir didelio darbo vėlėjo, ir šį kartą jau galutinai, tačiau ir negalėdamas atsilieti iš lovos Kudirka vis rašė.

Sėkmę ligoti suaugusiavo ruoj šendaral, ir tuometinės lietuvių inteligentijos daug kas bijodavo pas jį lenkytis, kad nebūtų rusų administracijos įtartas, kaip turįs reikalų su „pavojingu žmogumi".

Ligos iškankintas ir visų apleistas, Vincas Kudirka mirė 1899 m. lapkričio 16 d. Naumiestyje. Ten ir palaidotas.

Norint suprasti ir įvertinti didėlį V. Kudirkos reikšmę mūsų tautai reikia pažinti to laiko Lietuvos tautinį ir kultūrinį gyvenimą ir įsijausti jame. Sis gyvenimas tuomet telėnęs birmuosius žingsnius.

Tuometinėse sąlygose darbininkų reikėjo daug, o tais maža buvo lietuviškos inteligentijos. Ir tie patys, praslinkdami su savo šeimėmis bei gabumais, turėjo užimti visas pozicijas. Todėl ir Kudirką matome rašant satyras („Viršininkui", „Lietuvos titlo atsiminimai", „Cenzūros klausimas", „Vilkai"); kuriose ryškiais vaizdais aprašo rusų valdininkus ir jų ydas bei visokias blogybes darančias tokiai „prakte i" mūlkinančius liaudį. Jis rašo ir eilėraščius („Laisvosios valandėles"), kuriuose pasiuo publicistinių stilium ir ir idealistine nuotaika kvatina tautiečius prie darbo ir Tėvynės mylėjo. Matydamas klasikinės literatūros stoką, jis vertė Byron'o „Kainą", Šiller'o: „Orleano Mergelė", „Vilių Tell'į" ir kt. nors ir liūdnai nujausdamas, kad lietuvišką kūrę šaulių vadas, turi iš pat pirmųjų dienų slapstytis miškuose. Miške užauguslam lengva buvo nuo baltųjų slapstytis. Ceksiai pagrobia jo mylimą žmoną, gimusįjį baigusią dukrytę ir du sūnus. Šiuos išveža į nežinomą šalį. Patsai Tuolauskas suburnia miškuose partizanus ir padeda vokiečiams išvytį iš krašto bolševikus.

Veiverių valsčiaus ūkininkai tuoj Talauską išsirenka savo viršaičiu. Garbingai viršaičio pareigas ėjo iki pat mirties. Susirgęs apendicitu atsigulė Kaune ligoninėje. Lygiai du mėnesius pasirgęs, mirė smegenų uždegimu. Savo pavyzdingam ūky kapičio senvy motiną. A a. Juozo Tulausko gedi ne tik artimieji, bet visas valsčius ir Tėvynė.

J. M.

Gen. S. Žukauskas — bolševizmo priešas

Buvęs mūsų kariuomenės vadas generolas Silvestras Žukauskas, (miręs 1937. XI. 26 d.), tur būt daugiausia buvo palęs bolševizmą ir bolševikus. 1917 m. revoliucijai nuo šų ligametis vyriausias kariuomenės vadas pergyveno Rusijos šiaurės ir pietų frontę, vadovaudamas Rusijos imperijos 1-ajai pėst. divizijai, vėliau XIII armijos korpui (laikinai). Tuomet jis turėjo jau 57 m. amžiaus. Iš rusų tarnybos gen. Žukauskas pasitraukė 1918 m. pavasario pradžioje, išvykdamas iš Smolensko į vokiečių kariuomenės užimtą Kovą, kaip demobilizuotas senio amžiaus „nerikiuotės karėjas".

Su kitais dokumentais jis gal ir nepasiektų Kijevo, kur trumpą laiką buvo, ir vėliau Kauno, kur likimas lėmė jam įstikėlimai, tarnauti savo Tėvynei net iki pat mirties. Turėtume stašimėti, kad ir dimisijoje būdamas, gen. Žukauskas buvo lakomas tikrojoje tarnyboje ir 2-jo ulonų D. L. Kunigaikštienės BIRUTĖS pulko sąrašuose, kaip jo šefas.

Tad jo laikysnuose ryškiai paryodytos pažiūros į bolševizmą.

1919. VII. 15 d. jis rašo: „Mūsų nepriklausomos Lietuvos priešininkai — lenkai ir bolševikai — drovi iš pasių skleisti visuomenėje melagingų žinių. Būsią Kaune valdžia nugriauta, vieškeliais dūdąsią netvarka, sulruto ir t.t. Iš tikrųjų tuose blogo noro žmonių projokuojamos tiksliu platinamuose ganėjose nėra mažiausios tiesos šymės.... Jūs privalote reikšti kuo daugiausia pastitkėjimo savo pajėgoms ir analptol nepasiduoti prieilingu srovių provokacijoms itakai, su kuria yra gyvas reikalas uoliai kovoti. Abejojimui ir „svyravimui analptol nėra vietos Tėvynės vaduotojų širdy".

Stai, vėlesniu laiku, 1923. VIII. 31 d. rašo: „Mūsų Tėvynės priešai — žmonės be sąžinės, žmonės, kurie pavydi mums dabartinio ramaus ir taikaus gyvenimo ir norėtų mus vėl ...ėmti prie pulko — kareivių targe skleidžia lapelius (proklamacijas). Gavus tokius lapelius, įsakau tuojau persiskaityti ir išaiškinti kareiviams jūsų rašomas kvailas pasakas ir pažadėjimus, liūdnų pasekmių nešančius. Pleškavimas, badas ir kraujas — štai tikrasai rojus, tų lapelių nešamas. Tesuprantą ir teatmena kiekvienas, kad valdžia laiko kariuomenę ne užguolimams, o taip pat ir ne žaislams, bet savo Tautos teisėms, savo šeimynoms, bakūčėm ir gimtieslems laukams apginti".

Minėdamas mūsų buvę, kaip kariuomenės vado mirtį Belgijoje, laikraštis „Lietuvos žinios žurnalas „Senelnelle", pavadino gen. Žukauską nesutaikinamu bolševizmo priešu.

Vokiečių gen. Srederis, kuris 1919 m. vedė Lietuvoje karą su savo sąjungoriais, taip mini gen. Žukauską: „Per kovas pietų Rusijoje (Denikino kariuomenėje) jis pasidarė plačiai žinomas bolševizmo priešas. Jiems nebuvo jokio pasigailėjimo, jokio atleidimo... Jis buvo vokiečiams draugiškas, ir iš pat pradžių jem buvo aišku, kad jis tikstant išmokytos ir ginkluotos let. kariuomenės, ba vokiečių pagalbos nieko negalima pasiekti...".

M. Z.

Mirė Vyčio Kryžiaus kavalierius

Mirė Juozas Tulauskas gimė 1897 m. Buvo vienas pirmųjų mūsų savanorių. Narsiai Tėvynę gynė nuo bolševikų ir lenkų. Fronte buvo i ...ėlva sužeistas. Pasveikęs vėl stojo į pirmąsias gynėjų eilės. Pateko į lenkų nelaisvę iš kur pabėgo vėl pas savuosius.

Grįžęs iš karo, kurį laiką buvo gydyti. Buvo tiek išsilavinęs, kad rašė straipsnius žurnale „Mūsų Gimtinė". Atsiaskes nuo eigulio, nuėjo į Veiverių parapiją. Šalėškių kaime ūkininkauti. Sukūrė gražią šeimą ir pavyzdinga ūkį. Lako tikru Veiverių valsčiaus ūkininku. Subūrė ūkininkus į kooperatyvą, steigė pieninę ir visą laiką atstovavo ūkininkus aparkities taryboje.

Šiais ligonį suaugusiavo ruoj šendaral, ir tuometinės lietuvių inteligentijos daug kas bijodavo pas jį lenkytis, kad nebūtų rusų administracijos įtartas, kaip turįs reikalų su „pavojingu žmogumi".

Ligos iškankintas ir visų apleistas, Vincas Kudirka mirė 1899 m. lapkričio 16 d. Naumiestyje. Ten ir palaidotas.

Norint suprasti ir įvertinti didėlį V. Kudirkos reikšmę mūsų tautai reikia pažinti to laiko Lietuvos tautinį ir kultūrinį gyvenimą ir įsijausti jame. Sis gyvenimas tuomet telėnęs birmuosius žingsnius.

Tuometinėse sąlygose darbininkų reikėjo daug, o tais maža buvo lietuviškos inteligentijos. Ir tie patys, praslinkdami su savo šeimėmis bei gabumais, turėjo užimti visas pozicijas. Todėl ir Kudirką matome rašant satyras („Viršininkui", „Lietuvos titlo atsiminimai", „Cenzūros klausimas", „Vilkai"); kuriose ryškiais vaizdais aprašo rusų valdininkus ir jų ydas bei visokias blogybes darančias tokiai „prakte i" mūlkinančius liaudį. Jis rašo ir eilėraščius („Laisvosios valandėles"), kuriuose pasiuo publicistinių stilium ir ir idealistine nuotaika kvatina tautiečius prie darbo ir Tėvynės mylėjo. Matydamas klasikinės literatūros stoką, jis vertė Byron'o „Kainą", Šiller'o: „Orleano Mergelė", „Vilių Tell'į" ir kt. nors ir liūdnai nujausdamas, kad lietuvišką

A. Z.

Turšėjai.

PSK. J. MOCKEVIČIUS.

(SKIRIU A. A. J. LTN. JUOZUI ŠLIARPUI)

Išėjome kartu parnešti Laisvės dieną,
Uštvaros į mūsų krūtines byrėjo —
Kartu žygiavome per ugnį, pliena —
Nors padangė kraujo vaiworyklėtėmis žydėjo.

Ir vieną naktį kulkoms maršą grojant —
Nors tų naktų jau daug buvai praleidęs —
Baltas sniegas pražydo kraujo rožėmis,
Išbėso Tavo žvilgsnis ir išbalo veidas...

Ir palikai mus žygį įpusėjus —
Tave juodų žydų apgaubė mirtis šaltoji,
Žuvai už Lietuvosios šalies idėją —
Kas Tau brangiausia — Tautai paaukojai.

Nors Tu žuvai — Tavo Dvasia gyvena,
Mus žygiuos stiprins ir paguos —
Mūs protėviai sakydavo iš seno —
Nevertas laisvės tas — kas negina jos.

BRONĖ ZARONSKAITĖ

Ispano MEILĖ

(PABAIGA)

— Panele, jūs man padarėte labai gilaus įspūdžio nuo pirmo pažiūrėjimo. Jūsų vaizdas persekiojo mane visą laiką. Aš manian, gal tai šiaip ištipus įspūdis, gal aplinkybės kaltos, ar gal pagalinu pasireiškia manyje mano tėvo kraujas. Siandien aš galutinai įsitikinau, kad dėl pastinčio spėjimo mano neklysta. Tas patirtas jausmas, jus toliau pažintant, ne tik ne silpnėja, bet kas valanda, kas minutė vis stiprėja... Aš nežinau kuo tai pavadinti? Nežinau kuo jūs tai pavadinsite, tik žinau, kad tai teisybė ir kad aš be jūsų nebeturėčiau tiksło ko nors siekti. Jūs įtraukėte iš pelenų tą, kas buvo užgesę. Jūs manyje radote kažką, ko aš pats nežinojau savyje ir kuo aš. Aš norėčiau, kad jūs būtumėte mano Vadovė ne tik Vilniuje, bet visoje Lietuvoje visame pasaulyje. Jūs perkėlėte mane į kitą pasaulį, perorientavote mane, tai negalite taip kryžkelėje palikti vieno.

— Ko tą aš privalau daryti, mielas pone, — susijaudinusi prabilo Jūra. — Aš tai dariau visai nesąmoningai, visai nežinėdama, kad jumyse teka lietuviškas kraujas. Aš bijau, kad tolau nebesugebėsiu būti jūsų vadove. Aš bijau, jūs nusivilsite...

— Pirmučiausia nebevadinkite manęs „pone ir jūs", tai skambėtų taip šaltai. Juk mes būsime draugai? Vadinkite mane Karoliu. Jei leistumėte man vadinti jus varda, būčiau laimingas.

— Vadinkite, atsiprašau, vadink mane Jūra — prašnabždėjo raudama.

— Puiku! Jūra ir Karolis!

— Bet, Karolii...

— Palauk, Jūra! Prieš kelias minutes aš tau kalbėjau apie meilę tavo tėvynei, t. y. mano ir mūsų tėvynei. Bet, Jūra, aš tau nepasakiau paties svarbiausio dalyko — aš myliu tave! Myliu tave, kaip lietuvaitę ir kaip moterį...

— Karoli, man atrodo, tu esi per staigus. Kaip taip galima? Juk vakar mes tik pažinėme vienas kitą ir dar taip... gatvėje... Ne, ne, Karoli, nusivadyk, nebūk dimus. Aš bijau, tu nusivilsi. Nerasi mane tokią idomią, kaip gal būt, tau kartą pasirodė...

— Ne, Jūra, aš neusivilsiu. Aš pamilau tave tik pamatęs. Aš nežinau, ką aš tavyje myliu: tavo akis, tavo plaukus, ar tavo balso skambėjimą... Aš nežinau. Tik žinau, aš myliu tave. Aš jau vakar myliėjau tave.

Jūra prisimine vakarykšti egzaminą kur jį kalbėjo apie meilę, ir pavadino tikra meile tokią, jei neįtinema tą ką myliima. Bet ar taip yra gyvėnime, jį nežinojo. Ji neouvo dar nieko myliėjusi. O profesorius atkėme tik todėl, kad taip buvo konspekte parašyta, kad taip sągruptuoto ten rašes filosofas. O čia pamėnėjo ta pati jis, Karolis, ir ne sveitimas mintis kartodamas, bet savo širdies balso klausydamas. Bet ar ja tikrai tai jaučia, ji nežinojo. Ji siama žvilgsnį ibedė į jo akis. Jų akys susitiko. Ir jau nebenukreipė nebenuleido ju Jūra, nes Karolis ...ėdėjo akinius ir jau žiūrėjo. Ji žiūrėjo į jį. Jis laikė jos ranką savojo ir traukė į save. Ji pasvirė. Jo karštos lūpos godžiai liečėjo jūsos. Jūra nebuvo kaboo, bet nuo laikydama pustausvyros, pasviro tiesiai i Karolio glėbį. Sis laikė ją vienu rankos žvelniai apglėbęs, o kita glostė jos gražius šilkinės gabanos. Valandėle abu žiūrėjo vienas į kitą. Jūra pikčiai, surauksusi kaktą ir pučiusi lūputes. Karolis žūrėjo švelniai su liūdesio atspindžiu žvyamy. Pagaliau ėtai, paleisdamas ją, nuleidės akis, atsiduso:

— Ko tu tyli, Jūra? Sakyk, kad aš tau šlykštus, neapkenti manęs. Aš tik manęs ėieti ir aš nekankinu tavęs. Būk atvira, sakyk — neapkenti manęs?

Tyla. Jūra pakėlė į jį savo akis ir vėl atsiduso. Ji Karolio žūrėjo pro langą. Jis laukia jos atsakymo. Jūra nejėsengia pratarti žodžio. Ir ką ji galėjo jam šiuo momentu pasakyti? Ji nekenčo, ar ji myli jį, ar neapkenčia. Ją užgavo jo elgesys, kad jis mėgino ją pabučiuoti, bet jai patiko jo vyriškas mostas, kaide ją stvėrė glėbin. Tai jis padėjo tą staigiai ir netikėtai, bet taip tvirtai ir kartu taip žveiniai.

Karolis, nesulėjukdamas jos atsakymo, atsigręžta. Ją pamato ją tokią silpnutę, svyruojančią... Kneipėjo gaės žingsnialis pristartina prie jos ir uždeda savo ranką ant jos gražaus peties. Jūra pakėlė akis. Jos žvilgsnis kalba už ją. Ji kovoja pati su savimi, svyruoja...

— Jūra, tavo tylėjimas iššaudo tave. Tu nesakai neapkenčiantį manęs. Tu myli mane, aš matau. Tavo akys man tai sako. Taip, tu myli mane taip pat, kaip ir aš tave, nė mano meilė tas yra gražesnė stipri, kad ji nepersispinduliuotų i tave. Bet aš noriu tai išgirsti iš tavo lūpų. Noriu, kad pati tai pasakytumėi. Jūra, aš klausiu.

Bet Jūra! persunkų yra kas nors pasakyti. Ji tik šūtesia savo rankas ir apkabina jo kaklą. Karolis, ėto nesitikėjęs, ir karto nustemba, bet čimai susigriebęs patraukia ją į save ir jų lūpos susitinka.

— Taip, Jūra, taip — šnaoždėjo Karolis, laikydamas mergaitę. Aš tai dėkingas, Jūra, kad tu vienę mosiu sugriovei tą neįtinomybės ir nerimo sieną, skyrusią mus. Aš nemokėjau bar tau šėreikšti žodžiais, kokis aš liūdnas.

Jūra švelniai, kaip kūdikis, savo purpurinėm lūpytėm palėčia Karolio lūpas. Karolis jaučia, kad jis yra pimutinis, kuriam ši švelni, būtybė skiria savo meilę. Ji žūri i ją ir yra stabmeldys i dievaitį.

— Jūra, kiek tau metų? — sumetęs kažka paklausia.

— 22. Karoli.

— Jūra, sėsk, tu pavargai. Aš tau paskambinsiu ką nors. Sakysim, koą trubadūriška romansą.

Ir savo šūpriu ir gražiu tenoru, pritardamas fortepiono, užtraukia kažkokį ispaniką romansą. Jūra nesupranta tos daoias žodžiu, bet jai taj ir nereikalinga. Ji klausė tik jo žavaus balso skambėjimo.

Praslinko keletas meilės, dėkaugmo ir laimės kupinų dienų. Karoli šaukia i frontą. Artinasi atsisveikinimo valanda. Ateina Karolis jau pasirengęs išvykti. Jūra ėsi dūbar, kad turi gyventi ne tik dėl savo motinos, tėvo, bet visų labiausiai dėl Jūros. Jo laukia naujas pasaulis, naują aimė Tau. Jis dugelne vieną kūdikį, visus sunkumus lengvai ėkęs, net mirtį nugalės, jei ji jam grėstų, bet turi surigėti pas ją. Ji jo lauks tai Tėvynė. Ji ėsi dūbar, kad tu ri gyventi ne tik dėl savo motinos, tėvo, bet visų labiausiai dėl Jūros. Jo laukia naujas pasaulis, naują aimė Tau. Jis dugelne vieną kūdikį, visus sunkumus lengvai ėkęs, net mirtį nugalės, jei ji jam grėstų, bet turi surigėti pas ją. Ji jo lauks tai Tėvynė. Ji ėsi dūbar, kad turi

Frontas ir Tėvynė

PLEČIAMA PARAMA KARIŲ ŠEIMOMS

Šeimų registravimo suvienodinimas. Nemokama medicinos pagalba. Neapmokami teisiniai patarimai. Kariai invalidai moksla įvairių smatt.

Vyriausiame Lietuvių Karių ir jų Šeimų Globos Komitete šiuo metu iš pagrindų studijuojamos tos priemonės, kurių galima būtų imtis, kad visos karių šeimoms vienaip arba kitaip jaustų nuolatinę visuomenės paramą. Ši visuomenės parama turėtų būti tokia, kad medžiagine prasme ji pilnai pavaduotų Rytuose gabingai kovojantį šeimos mattintoją. Kaip jau anksčiau buvo pranešta, karių šeimomis betarpiškai rūpinasi tų šeimų gyvenamųjų vietų komitetai. Nuo jų veiklos, iniciatyvos ir sumanumo žymia dalimi priklauso ir paramos karių šeimos efektyvumas.

Platieji visuomenės sluoksniai, nelaukdami ypatingo paraginimo ar prašymų, mielai talkininkauja komitetams ir labai dažnai, patys nuo vienos ar kito dalyko atsiskyrę, paviešo komitetų išteklius, kuriais sušeipiamos šeimos. Patys komitetai, kaip šeipimų instituotojai, turėjusi šiguti karių šeimoms vienokių ar kitokių normuotų prekių ir produktų.

Vyriausias Komitetas, atidžiai sekdamas komitetų veiklą ir konstrityje, paraginą nevelkleminius komitetus labiau pasitempti. Kai kuriu komitetų veikla Vyriausias Komitetas ir kariai gali tikrai pasidžiaduoti. Jų veiklos rezultatai pančios karių šeimos jau keliais atvejais buvo apdovanotos ir sušeiptos.

Piniginės pašalpos ligšiol itimtinai priklause tik nuo tų sumų, kurias komitetams suaukodavo visuomenė. Tačiau paskutiniu laiku ėvė veikleesniujų komitetų rengia įvairias kultūrinės pramogas ir tų pramogų pelna skiria karių ir jų šeimų reikalams. Vietos komitetai taip pat stengiasi, kad ir kiti pramogų rengėjai iš savo pajamų skirtų karių ir jų šeimų reikalams. Šiuo atveju ypač sektinai padarė Lazdijų apskrities komitetas. Jis pastūmėjo kai kiekvienas Lazdijuose lyvskartėju pramogų rengėjas kartu su leidimu toms pramogoms surengti gautų ir atitinkamą sukų lapą.

Juo turtingesni bus komitetai, juo geriau jie gales ir karių šeimas sušeipti. Tačiau kiekvieno atveju yra ypatingai svarbu, kad parama atitiktų šeimos reikalingumą, kad primiausia, būtų sušeiptos tos šeimos, kurioms pašalpa yra būtinai reikalinga. Dėl to Vyriausias Komitetas nustatė karių šeimų registravimo formą ir tvarką. Karių šeimos bus registruojamos tam tikrose anketose, išvardinant visa kario šeimą ir nurodant, kiek ir kokiomis turėtų, kokie jos galimumai pragyventi ir t.t. Turėdami tokias anketas, komitetai lengviau galės nustatyti pašalpos reikalingumą ir jos dydį.

Išsiuntinėdamas šeimų registravimo anketų pavyzdžius, Vyriausias Komitetas karių paragino apskrėčių ir vnėstų komitetus pasirūpinti, kad karių šeimoms būtų nemokamai teiktami teisiniai patarimai. Vyriausias Komitetas pageidauja, kad prie kiekvieno komitetos ir labai dažnai, patys nuo vienos ar kito dalyko atsiskyrę, paviešo komitetų išteklius, kuriais sušeipiamos šeimos. Patys komitetai, kaip šeipimų instituotojai, turėjusi šiguti karių šeimoms vienokių ar kitokių normuotų prekių ir produktų.

Vyriausias Komitetas, atidžiai sekdamas komitetų veiklą ir konstrityje, paraginą nevelkleminius komitetus labiau pasitempti. Kai kuriu komitetų veikla Vyriausias Komitetas ir kariai gali tikrai pasidžiaduoti. Jų veiklos rezultatai pančios karių šeimos jau keliais atvejais buvo apdovanotos ir sušeiptos.

Piniginės pašalpos ligšiol itimtinai priklause tik nuo tų sumų, kurias komitetams suaukodavo visuomenė. Tačiau paskutiniu laiku ėvė veikleesniujų komitetų rengia įvairias kultūrinės pramogas ir tų pramogų pelna skiria karių ir jų šeimų reikalams. Vietos komitetai taip pat stengiasi, kad ir kiti pramogų rengėjai iš savo pajamų skirtų karių ir jų šeimų reikalams. Šiuo atveju ypač sektinai padarė Lazdijų apskrities komitetas. Jis pastūmėjo kai kiekvienas Lazdijuose lyvskartėju pramogų rengėjas kartu su leidimu toms pramogoms surengti gautų ir atitinkamą sukų lapą.

Juo turtingesni bus komitetai, juo geriau jie gales ir karių šeimas sušeipti. Tačiau kiekvieno atveju yra ypatingai svarbu, kad parama atitiktų šeimos reikalingumą, kad primiausia, būtų sušeiptos tos šeimos, kurioms pašalpa yra būtinai reikalinga. Dėl to Vyriausias Komitetas nustatė karių šeimų registravimo formą ir tvarką.

Karių šeimos bus registruojamos tam tikrose anketose, išvardinant visa kario šeimą ir nurodant, kiek ir kokiomis turėtų, kokie jos galimumai pragyventi ir t.t. Turėdami tokias anketas, komitetai lengviau galės nustatyti pašalpos reikalingumą ir jos dydį.

Išsiuntinėdamas šeimų registravimo anketų pavyzdžius, Vyriausias Komitetas karių paraginą apskrėčių ir vnėstų komitetus pasirūpinti, kad karių šeimoms būtų nemokamai teiktami teisiniai patarimai. Vyriausias Komitetas pageidauja, kad prie kiekvieno komitetos ir labai dažnai, patys nuo vienos ar kito dalyko atsiskyrę, paviešo komitetų išteklius, kuriais sušeipiamos šeimos. Patys komitetai, kaip šeipimų instituotojai, turėjusi šiguti karių šeimoms vienokių ar kitokių normuotų prekių ir produktų.

Vyriausias Komitetas, atidžiai sekdamas komitetų veiklą ir konstrityje, paraginą nevelkleminius komitetus labiau pasitempti. Kai kuriu komitetų veikla Vyriausias Komitetas ir kariai gali tikrai pasidžiaduoti. Jų veiklos rezultatai pančios karių šeimos jau keliais atvejais buvo apdovanotos ir sušeiptos.

Piniginės pašalpos ligšiol itimtinai priklause tik nuo tų sumų, kurias komitetams suaukodavo visuomenė. Tačiau paskutiniu laiku ėvė veikleesniujų komitetų rengia įvairias kultūrinės pramogas ir tų pramogų pelna skiria karių ir jų šeimų reikalams. Vietos komitetai taip pat stengiasi, kad ir kiti pramogų rengėjai iš savo pajamų skirtų karių ir jų šeimų reikalams. Šiuo atveju ypač sektinai padarė Lazdijų apskrities komitetas. Jis pastūmėjo kai kiekvienas Lazdijuose lyvskartėju pramogų rengėjas kartu su leidimu toms pramogoms surengti gautų ir atitinkamą sukų lapą.

Juo turtingesni bus komitetai, juo geriau jie gales ir karių šeimas sušeipti. Tačiau kiekvieno atveju yra ypatingai svarbu, kad parama atitiktų šeimos reikalingumą, kad primiausia, būtų sušeiptos tos šeimos, kurioms pašalpa yra būtinai reikalinga. Dėl to Vyriausias Komitetas nustatė karių šeimų registravimo

Vai norėčiau šiandien tėviškėj
rymoti,
prie Rūpintojėlio, vienišo laukuos...
Laimint tą bekraštį žalių pievų
plotį,
ir sau burti dalį rytmečio tiesuos...

Ir smūtkelį vienišą pagausti,
jam pratarti žodžių keletą švelnių...
Baltažiedem ievom sau kepurę
puošti,
ir pabėst kletelėn mylimos tylių...

Paišėt gonkelę, visą dieną piovus,
ir žiūrėt, kaip sesė laisto furginus.
Ko, Rūpintojėli, tu liūdėt nelinovi,
ko toks susimąstęs ir tylus... tylus?...

Vai norėčiau šiandien tėviškėj
rymoti,
prie Rūpintojėlio, vienišo laukuos...
Ant gonkelio sėdint sau dūmas
dūmoti,
ir žiūrėt, kaip sesė laisto furginus.

Skoningai apodėjęs darželyje sėdėjo sena moinėlė ir du jos užsauginti sūnūs: Antanas ir Vladas.

— Mama, bėgo jūsų tėvijonė iš Lietuvos, palydėdami jūsų tolį dėdį už Tėvynės senų ugnimi ir švinu. Bet tai ne viskas. Jų liko daug ir geral ginklutų. Sunėkinę mūsų gražiąją šalį paversė ją kruūjo ir ašarų pakaupe. Jie tykoja ir visuomet lauks progos. Mamyt, tu žinai kiek skriaudų jie mums padarė, tu žinai, kiek tė nukonkino nekaltų žmonių, kiek išvežė jų į toltuosus, mums nežinomus kraštus vargti ir kentėti. Mes turime liėma už tai atkerėjti.

— Taip, sūneliai. Bolševikus aš geral, labai geral pažįstu. Jūs abudu dar maži buvote, kai mes bėgome iš Rusijos Lietuvon. Ir tėvelis revoliucijos pradžioje šitų suzvėrėjusių bolševikų tikrasnicinus turėjo ne sykiai paliėti iš pasaulį. Per tėgalgėvę motinėlės veidą nuriedėjo perlinės ašaros.

Bivo gražus vasaros sekmadienis. Temo. Besiėdėdamčios saulės nuožmi spindulėl žirvinai nudėjo žą vienišą, prie paliekusio kryžiaus stovinčią sodyba. Beržai nepaliaujamai oėję. Švelnučio vakario vėjėo pučiami.

— Mamyt, papasakok mums dar ką — ši tos baisiosios prasties. Aš paduosiu tau skara, kad nebūtų šalta, o Vladas atnes kėdutę po kojėmis. — Vyresnis Antanas atsisėdo prie motinėlės ir Vladas čia pat prie kojų ant žolytės.

— Nebesinori man šitas praėities žaizdas atnaujint, nebesinori prisimint, kaip nakti įpuolė kambarin šėlstančėji Kronštato žūrininkai, viską daužydami; kaip mušė tėvelį mane, nors aš ant rankų laikiau ką tik gimusį Vladuką.

Gyvenome mes gražiai. Tėvelis geral uždėjo ir bovo padorus žmogus. Susitaukėm pirmojo sūnelio. Būdavę, pareis tėvelis namo, tuojau savo „rėksnį" paima ant rankų, pabučiuoja, palūliuoja. — Bus vyras, — sako, — Tėvynės gynėjas. Rusėkai tai jau nebandyk namuose kalbėti, tuojau būdavo nepatenkintas ir sudraudavo. Kūnu ir siela buvo atsidėjęs Lietuvai, kurion nespaksomai norėjo grįžti.

Sugyvenome mes labai geral. Susitaukėm antroje sūnelio. Tuo laiku užėjupo mus baisioji revoliucija. Tėvelis neprisidėjo prie revoliucionierių, už tai buvo areštuotas tardomas ir kankinamas. Pavasari pavyko mums paspruėti į Estėją, iš kur pateikome į Lietuvą. Čia pradėjo naujas gyvenimas. Tėvelis išėjo savanoriu kovoti prieš Lietuvos priešus, o aš auginau jus abudu čėtoje pat mano tėvelių sodybo-

Kur atsirado pirmieji kazokai

Vokiečių illustruotuose žurnaluose kartais suėjo kame šauniųjų raitininkų. Ir kame kazokų kazoku atvaizdus. Rašo nemaža apie juos ir spauda. Kazokai, dar bolševizmui pasirodžius 1917 m., iš karto pasirišė kaip arėšus bolševizmo priešai. Šiame kare daugelis jų stojo į savanorių eiles ir kariauja prieš bolševizmą.

Kazokus papratome laikyti gynai rusiškų reiškinių, bet iš esmės tai mūsų sensėsio valstybės — Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės — kariniu kolonistu — kazoku, gyvenusių dabartinėje Ukrainos teritorijoje palikuonys.

XV šimtmetyje lietuvai pasistatė Ukrainoje nemažą žilių, prie jų gyvenusią karai, miestiečiai ir valstiečiai. Anos laikais kiekvienas žmogus mokėdavo varėtų ginklą ir atmušti toųsio užpuolimą. Tartarai ateidavo iš Krimo, iš pietų steptų. Prirašytųjų kaip pilėjų žmonės leidodami dėsnės laisvės ir dar geresnių žemių, tranšdavo į pietus, eidavo „kazavuoti" (kazokas, totorišką žodis, reiškia laisvas žmogus, medžiotojas, taip pat valkata, benamis).

Į kazokus eidavo valstiečiai, miestiečiai ir smulkūs bajorai. Tačiau kartu su kazokais veikdavo kartais ir žinomi Lietuvos didžiai, pav. kunigaikščiai Četvertinskiai, Sangukos, Pronskiai ir kiti.

Pirmą kartą aės kazokus minima prieš 450 metus. Didvysis Lietuvos kunigaikštis Aleksandras 1492 m. gavo iš totorių skundą. Kijevo ir Čerkasų kazokai sudaužė ir apiplėšė tits Benderais totorių laivą. Aleksandras liepė nubausti kazokus. Ir veliau totorių chanai (karaliai) nuolat skundavo D. L. kunigaikščiams kazokus. Prieš 400 metų buvo mėginta surašyti kazokus, bet jie gudriai išsiėuko, užsirašydami paprastais valstiečiais ar miestiečiais ar Kunigaikščio Dimi... Vilnevečkis istelgė Užsilenkių kazokų stovykią (siėę) Dniepro sal... Chortico. Jos gyvenimas nuo karo žygių aprašytį iš kazokų ... carsioio rašytojo Mikalojaus Gogolio apsakoje „Taras Bulba" (A. Valančio liet. vertimas. Išleistas 1924 m. Švietimo Ministerijos; knituose buvo rodoma prancūzų parengta filma to naties vardo).

Šią stovykią 1775 m. sunaikino Rusijos kariuomenė. Imperatorienė Kotrynos II įsakymu. Paskutinis atamanas Petras Kalnišas buvo ištremtas į Solovku vienuolyną, kur ir dabar yra baisis sovietų kalėjimai; kiti karininkai atsidūrė Sibire. Dalis kazokų nepasidavė rusams ir perėjo pas turkus; kiti išėškėlė į Kaukazą, Kubanės sritin.

A. R-as

giančių į kautynes vykti karių tarpe. Jie, pirėš porą mėnesių atvykę iš Lietuvos, dar nepažįsta, nemoka kovojų Lietuvoje ir mėtėjai pranašu. Visi susiskupę rengia kautynių kupines, kiekviena smulkmėną apversdydami. Niekas čia nenatsrę; ką paimti su savim, ką palikti užuosėjų. Vienai dalėtai eina kupinėn, kiti maišan.

Antai vyrukas, paėmęs pundėlį mylimonios laišku, ligai galvoja, kur ję padėti? Kitas, mėtėjas, nėgėjas, negali atsiskėsti su instrumentu ir su gailesčiu paskutinį kartą sugrėpęs švelnią melodiją, palieka jį kampe gulėti.

— Et, nėra ko nusiminti. Aš manau, kad auštant idomesnės muzikos teks pasiklausyti.

Broliai Vladas ir Antanas stengiasėnąkyti laišką. Antanas nėstaisę negali parašyti. Paralo poro eilučių, pasikaso pakaušį ir sudraskęs lapą imėta ji krosnin. Keletą lapų šimkėnes, jis pastrema delnais pasmakėnę ir nusimanė.

— Broli, ėejau žėsiu, parašyk už mane. Nesiseka šiandien.

Daugelis dailųjų adresais, primėdami, kad nelaimingų stveja pranešti namėškiams.

❦❦

Naktis. Sniegti „ubago kaniais", į priešą slenka būrys gretą būrio, ėyę vaiduoklišai bijodami net savo balso. Iššėdėję ilę pozicėjų, kiekvienas ėsėdėję ir ėsėdėję, gulį prėdo užimtas kalmas. Už jo tamsus miškas ir miliėnėka gaisro pasvaiėse. Priešo pusėję viaškai ramu. Jie vėsai, tur būt, ir negalvoja, kad kas ėsėdėję ėsėdėję, jos sutrudėti... Staiga per galvas pradėda kaukti, švilpti artilerijos sviedinėai ir daužyti nakties ramybę. Pastatai nupučiami nuo savo vietos, ir ėsėdėję ėsėdėję ėsėdėję. Čia bolševikai bando jusę gesinti, bet kulkosvaidžių kulkų lietaus gaudamai dingstų liepsnos žėrėję.

— Mamyt, ėsėdėję ėsėdėję ėsėdėję rikamas laukais, susimaišęs su kovos triukšmu dingsta nakties tamsėję. Vilnys žuolinės metasi į priešą, kuris ėsėdėję ėsėdėję. Ėsėdėję ėsėdėję ėsėdėję

Nakties sargyboje Rytuose. PK - Karo koresp. Wanderer nuotr. (Wb)

DANUTĖ AUKSELYTĖ

Sidabro Nemuno Tėvynė

(VASARIO 16-OSIOS PROGA)

Sidabro Nemuno šalie, žaliųjų rūtų krašte,
ir kaip Tavęs man nemylėt?
Ėjau per visą žemę, bet negalėjau rasti
kitos taip artimos šalies!

Pabuskite, didvyriai, iš praeities, milžinkapių,
tik jūs gyvent išvesit mus!
Juodžiausiam sielvarte ir liūdesy paguosime
Tave su žodžiais nuoširdžiais.

Sidabro Nemuno šalie, žaliųjų rūtų krašte,
ir kaip Tavęs man nemylėt?
Ėjau per visą žemę, bet negalėjau rasti
kitos taip artimos šalies!

Trispalvėmis ir rūtomis Tave, Tėvynę, puošim;
pirmais pavasario žiedais...

Kovų sritis tarp Ilmenio ežero ir Suomių įl.

Plk. Birontas aplankė statybos batalionus

Kaip jau buvo paskelbta, plk. Birontas, lydimas lin. Levicko, aplankė visus už Lietuvos ribų esančius lietuvių statybos batalionus. Batalionus jis lankė kaip Lietuvių Tarybos narys lietuvių kariuomenės karininkas.

Pasakodamas savo kelionės įspūdžius, plk. Birontas pareiškė, kad jis vyko, norėdamas susipažinti su batalijonų gyvenimu, jų darbais, nuotaikomis, aprūpinimu ir t. t.

— Pirmiausia, — pradėda plk. Birontas, — aš nuvykau į generolo G. štabą, kuriam priklauso visi lietuvių statybos batalijonai. Čia gavau ne tik leidimą batalijonus aplankyti, bet taip pat ir automobilį, kuris įgalino mane pasiekti atskirai stovinčias batalijonų kuopas.

Generolas G. pareiškė pasitikėjimą mūsų karnių atliekamais darbais, taičiau kartu nurodė ir kai kuriuos nesklandumus. Darbas nėra sunkus, nes darbo normos, kurias jie privalo atlikti, lengvai atliekamos ir visi užvaro laiko ekonomija, kuri sunaudotama pollatui ir kitiems užkalams.

— Jau pirmas įspūdis, kurį gavau, — pasakoja plk. Birontas, — aplankydamas 2-ąjį statybos batalijoną, padarė man tikrai gerą įspūdį. Batalijonui vadovauja gusarų pulko karininkas Milaševičius, kuris už savo rūpestingumą, darbštumą ir uoluma vokiečių kariuomenės vadovybės yra pakeltas į majorus. Ir tas pirmas įspūdis vėliau būdavo nuolatos tik sustiprinamas.

Visi vyrai yra aprengti drabužiais (vatinės kelnės ir švarkai). Darbas ir geras maistas padarė tai, kad visi atrodė sveiki, užsigriebę. Vėlesni virtuvių, gyvenamų patalpų ir darbo vietų apžiūrėjimai itikinančiai parodė, kad batalijonų vyrai turi geras gyvenimo ir darbo sąlygas. Maitinimas tikrai geras, pietūs sotūs ir skanūs. Vakarienė visi gauna skanios dešros, sūrio arba žuvies konservų. Cukraus vieškai paduoda. Kas mėnuo kiekvienas gauna po butelį konjako. Labai pigiomis kainomis kariai iš karių krautuvių čia pat įsigyja reikalingiausių daiktų. Pats savo akimis mačiau perpildytus maisto sandėlius. Ir reikia tik stebėtis, kad penktiaisiais metais frontas būtų taip puikiai aprūpintas. Sanitarinė padėtis gera, nors batalionuose nėra lietuvių gydytojų. Taip pat nėra kapelionų. Tokiam gausiam vyrų kiekiui kapelionai būtini.

— Mūsų krašte varoma neatsakingų gaivalų agitacija, — pareiškia plk. Birontas, — aple tai, kad frontie lietuviai nelygiai traktuojami, neturi absoliučiai jokio oagrindo. Vokiečių kariuomenės vadovybė nedaro jokio skirtumo ir lygiai rūpestingai žiūri, kad karys būtų aprūpintas viu tuo, kas jam priderra ir viską gautų. Tai patvirtino ir patys batalionų vadai lietuviai karininkai, o taip pat ir ta aplinkybė, kad mano lankymosi metu buvo gautas šiaurės fronto vado įsakymas visiems karininkams užsidėti vokiečių karininkų uniformą. Buvusioji uniforma buvo mažai panaši į karininkų uniformą ir statydavo juos lyg ir žeminančioje padėtyje. Jei ir yra kokis mažutis skirtumas tarp atskirų batalionų aprūpinimo užvilgiu, tai tas priklauso nuo batalionų vadų veiklumo ir apsukrumo.

— Man buvo ypač džiugu, — pareiškia toliau plk. Birontas, — pasikalbėti su sveikais ir patenkintais batalionų vyrais, kurie pamėgę karinę drausmę, austirpės fiziškai ir dvasiškai, žėnoės žinoąs žinoąs darbo ir gilę Tėvynės bus naudingi krašto piliečiai. Kalbėdamas su jais, aš perdaviau jiems Tėvynės sveikinimus, pabrėždamas, kad Tėvynė jų neužmiršo, kad aple juos nuolat galvoja. Taip pat nurodžiau, kad jie, stodami į bendrą kovą prieš okleeviizma, parodė didelę politinę nuovoką. Padėdami nugalėti bolševizmą ir atkeršyti kruvinieims Stalino budeliams čekistams už lietuvių tautoj iššiekinima, už žudymus, kankinimus, trėmimus ir kitas nežmoniškas skriaudas, jie vykdo kilnią misiją. Taip pat pabrėžiau, kad Tėvynė laikys juos savo pirmaisiais savanoriais ir visom ligalėm ateityje sudarys jiems tinkamas gyvenimo sąlygas.

Ir batalionų vyrai, pilnai supraudami savo uždavinius, į bendrą darbą nuoširdžiai įsijungė. Visą darbą jie atlieka gerai ir vadovybė jais pilnai pasitiki. Jie ne tik gerai dirba, bet ir atkakliai kaunasi su pasitaikančiais apylinkės partizanais. Ligšiol neturėdami nuostolių, jie apvalė savo darbo rajonus.

Iš batalionų vadų ir kitų karininkų teko girdėti nusiskundimą, kad jų niekas nelanko. Pagaliaus sveičių iš Tėvynės, nes tokie apsilankymai sukelia gerą nuotaiką kareivių tarpe.

Baigdamas, plk. Birontas pažymėjo:

— Be visų tų gerų įspūdžių, kurių prisirinkau, teko kai kurias vyrais ir nusivilti. Tą nusivylimą sukėlė tie, kurie per daug jau palinkę į alkoholizmą. Jie tikrai nelieka šėdėlius geruose savo draugų darbuose. Visa laimė, kad jų nedaug. Priešj juos, kiek patyriau bus imtasi griežtesnių priemonių.

Aplankęs visus batalionus, vėl grįžau į generolo G. štabą, ir pranešiau jam apie tai, ką pastebėjau. Per pietus, kuriuos surengė generolas G. ir kuriuose dalyvavo visi to štabo karininkai, padėkoj'au už tą didelį prielankumą ir nuoširdumą, kuriuo traktuojami lietuviai kariai ir pabrėžiau, kad lietuviai dėsnyjasi gaidesni padėti Fiurerui nugalėti raudonąją pabaisą ir laisvuoti Naujosios Europos atstatyme. Generolas, dar kartą pareiškęs nastenkinimą batalionų atliekamais darbais, pareiškė pageidavimą naplėdyti batalionus jaunesniais karininkais ir lietuviais gydytojais. Iš tikrųjų, jaunesniųjų karininkų stoką kuopose stipriai taučiama.

— Bendrai paėmus, — baigia plk. Birontas, — savo kelione esu patenkintas. Kontaktas su batalionais ir betarpinis jų gyvenimo pažinimas itikino mane, kad vyrai vertė tų vilčių kurios jiems teikiamos.

Netikri kriminalinės policijos arba SD valdininkai

Pastaruoju metu dažnėja atsitikimų, kad nusikalstamas elementas, dėdamasis kriminalinės policijos valdininkais arba SD nariais, leina į butus arba sulaiko asmenis ir po to atlieka kratas ir konfiskuoja įvairius daiktus. Kiekvienas vokiečių kriminalinės ir slaptosios valstybės policijos narys, prieš atliekamas tarnybinį veiksmą, parodo savo ženklą, o kiekvienas vokiečių SD, lietuvių kriminalinės policijos ir saugumo policijos narys parodo atitinkamą pažymėjimą. Apie kiekvieną pasirodžmą netikrų kriminalinės policijos valdininkų arba SD narių reikia tuoj pranešti artimiausiai vokiečių SD įstaigai, o kur šios greitai negalima pasiekti, lietuvių kriminalinės policijos arba šiaip policijos įstaigoms. Kiek galint tiksliau nurodant asmens žymes Paraišką norą pranešimas bus laikomas paslapty ir tuo būdu užtikrinsmas pranešančiojo pavardės laikymas paslaptyje.

GEN. DANKERSO ATSIŠAUKIMAS Į LATVIŲ TAUTĄ

ON. RYGA. Vidaus reikalų generalinis direktorius generolas Dankersas ryšiuru su kelių klasių vyrų paskaitomis pane ginkio paskelbė atsišaukimą į latvių tautą, kuriame ąsireiškiama, kad latvių tauta dabar išeina į savo didžiąją kovą dėl mirties ir gyvenimo ir prieš tironiją.

ON. RYGA. Latvių savivoldės generalinial direktoriai nutarė ryšium su dabartine padėtimi sustiprinti krašto sienų apsaugą. Tam tikslui pasaukiamas dar kelios klasės.

ON. KAUNAS. Kovo mėnesį ketvirtą kartą jaunieji lietuviai šaukiami į Reicho Darbo Tarnybą. Šį kartą bus šaukiami gimusieji 1925 ir 1926 m.

IŠ LIETUVOS GENERALINĖS SRITIES

KAIMŲ GYVENTOJUS

Praėjusių metų derlius dėl jūsų darbo ir patogių oro sąlygų sudorotas. Be to, palankus rudens metas leido laiku atlikti rudenine sėją. Jau tas faktas mums palengvina šiais metais atlikti ir kitus įsipareigojimus, kurie mums tenka jau kelinti metai.

Vienas didžiausiųjų mūsų įsipareigojimų greta derliaus užtikrinimo yra žemės ūkio gaminių karui svarbių transportų atlikimas ir miško išvežimas.

Be transporto produktai negali būti sunaudojami, kraštas ir frontas negali būti aprūpinamas.

Siems transportams užtikrinti įsakoma

1944 m. karo transporto akcija,

kuri įspūdingai prasideda 1944 m. vasario 10 d.

Kaimų gyventojai, įsidėmėkite šį atsišaukimą ir klausykite apakrėčių bei valsčių organų arkliams ir vežimams paruošti. Kiekvienas pajėgus dirbti kinkinys darbo dienomis turi būti skirtas karui svarbiam darbui. Ypač skubus reikalas yra išvežti miečio gaminių iš miško, nes šis išvežimas vėliau vargu bus įmanomas.

Kas neatlika šios pareigos, padės bolševizmui ir yra kenkėjas. Be to, jam tenka laukti griežtų bausmių.

Už transportų atlikimą miškų administracija teikia premijų taškus.

Pradžiusis metais tokia pat akcija turėjo didelį pasisekimą. Tikimasi, kad 1944 m. karo transporto akcija duos dar didesnį pasisekimą.

Mūsų vyrai vyksta į švalgybą gr. Kuzelo nuotr.

Bunkerjų yra svarbiausia — kr osnis
PK -Karo koresp. Schmidt nuotr. (Wb)

Nauji gynybos laimėjimai

Nikopolio kovų srityje vasario 4 d. sovietai sustiprino savo spaudimą pietiniame fro prietiniame fronte ir įsiaužimo srityje į šiaurės vakarus nuo to miesto. Vasario 5 d. vokiečių divizijos toje srityje vėl turėjo sunkias gynimosi kautynes su bolševikais, kurie silino pietine kryptimi. Vasario 6 d. priešas su stipriomis jėgomis tebepuola. Vokiečių kariuomenė pasitraukė atsimaišė arba susiraitė prasiveržiusias priešo kariuomenės grupės priešpuolais atrėmė. Vasario 8 d. rūpestingai sunalkinis vietas karinėja ir kariniai ūkinės priklausės įrengimus pagal laiksnną evakuotas Nikopolio prietitlis.

Vasario 2 d. tarp Kirovogrado ir Bielaja Cerkov sava puolamąjį grupė susitiko su smarkiu priešo atsilaikimu. Vasario 3 d. priešas sugabė daugiau sustiprinimų ir tebepuolė be pertraukos. Vasario 4 d. tebovyo sunkios kovos su vis iš naujo puolančiu ir vis labiau stipreėjančiu priešu. Vokiečiai priešpuolias vokiečių kariuomenę, nešdami atsilaus priešininnosi, vieneme ruoše prataupė stiprias sovietų pozicijas ir padarė žiems tolesniais prasiveržimams vokiečių mostolių žmonems ir medžiagoms. Vasario 5 d. vokiečių kariuomenė įvairiuose ruožuose vėl pasižymėjo, sumušė priešo kauty-nių grupes ir, sunaikinusi 45 sovietų šarvuočius nubiešė priešą toliau atgal.

Saškovo srityje vasario 8 d. sunaikinta 113 priešo šarvuočių bei smogimenų pulkelių.

Vasario 2 d. į pietus nuo Pripetės pelkių pakartotinai sovietų priešą Šepetovką mukrenti puolimai sunguto. Toliau šiaurės vakarus atskaikliau atremiamąsias kautynes pasitraukia iš Rovno ir Lucko. Vasario 4 d. į pietus nuo Pripetes pelkių tebevyko beskiečiniai laimės kautynės su priešo pėstininkų ir retaliųjų junginiais ir vasario 5 d. lyyko nepastovios laimės kautynų su slenkančiais priešo pulkais atsaglais. Savi priešpuoliai turėjo gana pasisekimo. Ten vokiečių kariuomenė ir toliau kaujasi su įvairinis priešo raiteliu junginiais.

I vakarus nuo Polonnoje vasario 6 d. priešo puolimai sugniuzo. Viena šarvuota divizija sunaikino du sovietų batalionus.

Tarp Pripetės ir Berezinos vasario 3 d. nauji su kautynių lėktuvų parama vykdomi priešo mėginimai prasiaustį po sunkių beskiečiniai šios laimės kautynės nutrėdytų. Vasario 8 d. į pietus nuo Berezinos bolševikai puolė su daliniais, sudarytais iš kalinių.

I šiaurės vakarus nuo Vitebsko, kur sovietai vėl pradėjo puliu, vokiečių kariuomenė vasario 2 d. po beskiečiniai laimės gruntynių paslėkė atsemtiamąjį laimėjimą. Vasario 3 d. Vitebsko šiaurės vakarų atremiamasis mūšis vyko visu smarkumu. Priešui, atremiant jo pakartotinius gausių divizijų, tankų ir kautynių lėktuvų vykdomus pioilimus i pietryčius ir i šiaurės vakarus nuo miesto, padaryta didelių kruvinų nuostolių. Vasario 4 ir 5 d. d. į pietus nuo Berezinos ir prie Vitebsko vokiečių kariuomenė po atkaklių grumtynių savo pozicijas rėmė visus bolševikų bandymus prasiaustį atlaikė. Tą vasario 6 d. bolševikai su pranašesnėmis jėgomis tebesėstegė prasiaustį. Vokiečių divizijos ebiejuose ruožuose po atkaklių kautynių vėl pasiekė didelį gynyos laimėjimą.

Vasario 8 d. Vyriausioji Karuomenės Vadovybė pranešė, kad į vytus nuo Šiaulių i pietus ir pietvakarius ir ties Vitebsku įvyko sunkios gynimosi kovos, kurių metu mūšų dalinai ryžtingu pasipriešinimu įveterė nieką visus sovietų mėginimus prasiveržti.

I šiaurę nuo Nevelio, i vakarus nuo Naugardo ir Narvo srityje vokiečių divizijos vasario 2 ir 3 d. d. tebevedė sunkias atremiamąsias kautynes. Vasario 5 d. i šiaurę nuo Nevelio, i pietus nuo Staraja Rusa, tap pat srityje tarp Ilmeno ežero ir Leningrado — Pskovo geležinkelio kartotini sovietų puolimai, atlikti su šarvuočių parama, atmušti iš dalies kontrataka ir per smarkias artimas kautynes su dideliais nuostolais priešui. Vasario 6 d. i šiaurę nuo Nevelio sovietai tebepuolė su stipriomis tankų paremtomis jėgomis. Tarp Ilmeno ežero ir Bolmino ežero savi karo veiksmai, atrėmus daug priešo puolimų, buvo sėkmingi. Vasario 7 d. i vakarus nuo Ilmeno ežero bei i šiaurę nuo Lugos per priešpuolius ir kietas kovas vyras priėš vyrą atremti šarvuočių ir kovos lėktuvų remiami bolševikų puolimai.

I šiaurę nuo Nevelio, srityje i vakarus nuo Lugos ir ties Narva savais puolimais pasiekta sėkmės ir vietinio pobūdžio fronto pajėgojimu.

Tarp Ilmeno ir Peipsiaus ežero vasario 10 d. paskiruose ruožuose mūsų junginiai, sutrumpindami frontą, pagal laiksnną pastraukė.

Kas vasario 9 d. buvo paskelbti, pavyzdingo kovingumo kupini mūsų daliniai per sunkias gynimosi kovas ties Nikopoliu, i vakarus nuo Orkazaj, i rytus nuo Saškovo, i pietus nuo Berezinos, i pietus ir i vakarus nuo Ilmeno ežero bei Lugos srityje išvalydami arba uzskleidami vietinio pobūdžio išbrovimus atremė stiprius bolševikų puolimus ir mėginimus prasiveržti.

Nuo vasario 1 d. ligi 7 d. žytų fronte sunalkinti 192 priešo lėktuvai, nemėkant savo 17.

Nettuno pretitlytje vasario 3 d. koncentriniu priešpuoliu apsupto stipresnės priešo pajėgos. Vasario 4 d. apsupties priešo batalionai suspausti nedideležę erdvėje. Tki vasario 5 d. šioje vietoje palma i nelaisvę 900 anglų, tarp jų 19 karininkų. Priešo pastangos tankus puolimais iš srities esančios į šiaurę nuo Aprilijos prastmuiti iki asmutosios kariuomenės, sugniuzo. Vasario 3 d. vylant susiraitę i šiaurę nuo Aprilijos, sunalkintas kovos šaltinis stiprintas priešo pėstininkų pulkas. Vasario 8 d. nežiūrint atkaklaus britų pastipriešinimo, pasiūtimės kelętą kilometrų pirmyn ir paimta 300 belaisvių.

Tolimųjų kovų artilerija ir aviacija sėkmingai puolė nakties ir dienos metu tilsinimosios dalinius Nettuno ir Anzio uostuose. Vasario 7 d. padegti keli dideli degimosios medžiagos sandėliai ir visai sunaikinti uosto įrenginiai. Vasario 8 d. bombomis, sunkiai sužaloti 4 prekinai laivai bendros 14.000 brt. talpos.

Kultūrinės naujienos

— Vasario 5 d. Vilniaus arkivyskupui Dr. M. Reiniui sueiję 60 metų amžiaus. (Tačiau šios paminėsime vasario 19 d. numeryje).

— Vasario 5 d. Didžiojoj Koncertų salėję, Vilniuje, Vilniaus sporto klubo „Kurimas" surengė dideį koncertą — šiupinį. Programoje dalyvavo operos solistai: Juzė Augustytė, Vl. Baltrušaitis, J. Indra, Vilniaus „Varpo" choras, vel. komp. J. Siniaus, poetai: K. Inčiūra, A. Nakuišė, Vilniaus Priešgaisrinės Apsaugos meno ansamblis: dūdų orkestras, tautinių šokių grupė, kvartetas ir pats sportininkai šarūniečiai. Konteravo Vilniaus Miesto Teatro aktorius J. Cepaitis.

— Vasario 4 d. Vilniuje, Didžiojoje Koncertų salėje, įvyko kamerinės vokiečių muzikos koncertas. Koncertavo Vokietijoje žinoma meninė kvartetas (pianinas ir smuikas) Meta ir Willi Heussrai. Programoje buvo išdėstyta Bacho, Hendelio, Suberto, Mozarto ir kt. kūriniai.

— Vasario 6 d. šie patys vokiečių meninkai koncertė Kaune, Vokiečių — Lietuvių Kultūros Rateliai surengtame koncerte.

— Neperseinai latvių dienraštis „Tēvīs" vel išdėstė straipsnį apie Vilniu, kuriame aprašomas Vilniaus kultūrinis gyvenimas, spauda ir t. t.

— Igaliotinis švietimo reikalams ėjęs patvirtino jurv. Vladimiras Kurpinks darbus Vilniaus Dailės Parodai, įvyksiančiai kovo mėnesio viduryje. I komisiją įėjna: tapybai — prof. Vincentinas Ruzgis, prof. Antanas A. Žmuidzinavičius, Sileika, Kazokas, Gudaitis ir Petrulis; skulptūrai — Zikaras, Mikėnas, Aleksandravičius ir Kohtas; grafikai — V. K. Jonynas ir Valius; taikomajam menui — Rimša ir Ušinskas. Komisija darbams parinkti vasario 3 d. jau susirinko Kaune Vytauto Didžiojo Karo Muziejuje, kur pristatomi ir patys darbai.

— Jau keliatas mėnuo Vilniaus Sv. Kazimiero bazn. komitetas vyko vieną pasiryžimą: visas aukas, surinktas Religinių Susikaupimo Vandų, kurios įvyksta kiekvieną mėnesio metu, skirs kunigams, prelotams ar jauniems mokslininkams, kurie užsimoję rašyti ką nors rimtesnio iš Vilniaus praeities, arba kokį religinio turinio veikalą. Iki šiam mėnesiui, aukos paskirtos Sv. Kazimiero biografijos rengėjui, o vasario mėn. — Aušros Vartų istorijos parengėjui.

— Vokiečių - Lietuvių Kultūros Ratelis vasario 5 d. Kaune buv. Karininkų Ramovėje, surengė sonatų vakarą. Programą atlikę pianistas Eugenija Skrolytė ir smuikininkas Kazys Matiukas. Išpildyta Mozarto, Griego ir Beethoveno sonatos.

— Vasario 6 d. Kaune J. Dramos Teatras surusė jaunimui ketvirtą audicinį koncertą. Programoje buvo išpildyta L. Beethoveno, Verdi, Simano, (Tačiau šioje paminėsime vasario 19 d. numeryje).

— Vasario 5 d. Didžiojoj Koncertų salėję, Vilniuje, Vilniaus sporto klubo „Kurimas" surengė dideį koncertą — šiupinį. Programoje dalyvavo operos solistai: Juzė Augustytė, Vl. Baltrušaitis, J. Indra, Vilniaus „Varpo" choras, vel. komp. J. Siniaus, poetai: K. Inčiūra, A. Nakuišė, Vilniaus Priešgaisrinės Apsaugos meno ansamblis: dūdų orkestras, tautinių šokių grupė, kvartetas ir pats sportininkai šarūniečiai. Konteravo Vilniaus Miesto Teatro aktorius J. Cepaitis.

— Vasario 4 d. Vilniuje, Didžiojoje Koncertų salėje, įvyko kamerinės vokiečių muzikos koncertas. Koncertavo Vokietijoje žinoma meninė kvartetas (pianinas ir smuikas) Meta ir Willi Heussrai. Programoje buvo išdėstyta Bacho, Hendelio, Suberto, Mozarto ir kt. kūriniai.

— Vasario 6 d. šie patys vokiečių meninkai koncertė Kaune, Vokiečių — Lietuvių Kultūros Ratelio surengtame koncerte.

— Neperseinai latvių dienraštis „Tēvīs" vel išdėstė straipsnį apie Vilniu, kuriame aprašomas Vilniaus kultūrinis gyvenimas, spauda ir t. t.

— Igaliotinis švietimo reikalams ėjęs patvirtino jurv. Vladimiras Kurpinks darbus Vilniaus Dailės Parodai, įvyksiančiai kovo mėnesio viduryje. I komisiją įėjna: tapybai — prof. Vincentinas Ruzgis, prof. Antanas A. Žmuidzinavičius, Sileika, Kazokas, Gudaitis ir Petrulis; skulptūrai — Zikaras, Mikėnas, Aleksandravičius ir Kohtas; grafikai — V. K. Jonynas ir Valius; taikomajam menui — Rimša ir Ušinskas. Komisija darbams parinkti vasario 3 d. jau susirinko Kaune Vytauto Didžiojo Karo Muziejuje, kur pristatomi ir patys darbai.

— Jau keliatas mėnuo Vilniaus Sv. Kazimiero bazn. komitetas vyko vieną pasiryžimą: visas aukas, surinktas Religinių Susikaupimo Vandų, kurios įvyksta kiekvieną mėnesio metu, skirs kunigams, prelotams ar jauniems mokslininkams, kurie užsimoję rašyti ką nors rimtesnio iš Vilniaus praeities, arba kokį religinio turinio veikalą. Iki šiam mėnesiui, aukos paskirtos Sv. Kazimiero biografijos rengėjui, o vasario mėn. — Aušros Vartų istorijos parengėjui.

— Vokiečių - Lietuvių Kultūros Ratelis vasario 5 d. Kaune buv. Karininkų Ramovėje, surengė sonatų vakarą. Programą atlikę pianistas Eugenija Skrolytė ir smuikininkas Kazys Matiukas. Išpildyta Mozarto, Griego ir Beethoveno sonatos.

— Vasario 6 d. Kaune J. Dramos Teatras surusė jaunimui ketvirtą audicinį koncertą. Programoje buvo išpildyta L. Beethoveno, Verdi, Simano, (Tačiau šioje paminėsime vasario 19 d. numeryje).

— Vasario 5 d. Didžiojoj Koncertų salėję, Vilniuje, Vilniaus sporto klubo „Kurimas" surengė dideį koncertą — šiupinį. Programoje dalyvavo operos solistai: Juzė Augustytė, Vl. Baltrušaitis, J. Indra, Vilniaus „Varpo" choras, vel. komp. J. Siniaus, poetai: K. Inčiūra, A. Nakuišė, Vilniaus Priešgaisrinės Apsaugos meno ansamblis: dūdų orkestras, tautinių šokių grupė, kvartetas ir pats sportininkai šarūniečiai. Konteravo Vilniaus Miesto Teatro aktorius J. Cepaitis.

— Vasario 4 d. Vilniuje, Didžiojoje Koncertų salėje, įvyko kamerinės vokiečių muzikos koncertas. Koncertavo Vokietijoje žinoma meninė kvartetas (pianinas ir smuikas) Meta ir Willi Heussrai. Programoje buvo išdėstyta Bacho, Hendelio, Suberto, Mozarto ir kt. kūriniai.

— Vasario 6 d. šie patys vokiečių meninkai koncertė Kaune, Vokiečių — Lietuvių Kultūros Ratelio surengtame koncerte.

— Neperseinai latvių dienraštis „Tēvīs" vel išdėstė straipsnį apie Vilniu, kuriame aprašomas Vilniaus kultūrinis gyvenimas, spauda ir t. t.

— Igaliotinis švietimo reikalams ėjęs patvirtino jurv. Vladimiras Kurpinks darbus Vilniaus Dailės Parodai, įvyksiančiai kovo mėnesio viduryje. I komisiją įėjna: tapybai — prof. Vincentinas Ruzgis, prof. Antanas A. Žmuidzinavičius, Sileika, Kazokas, Gudaitis ir Petrulis; skulptūrai — Zikaras, Mikėnas, Aleksandravičius ir Kohtas; grafikai — V. K. Jonynas ir Valius; taikomajam menui — Rimša ir Ušinskas. Komisija darbams parinkti vasario 3 d. jau susirinko Kaune Vytauto Didžiojo Karo Muziejuje, kur pristatomi ir patys darbai.

— Jau keliatas mėnuo Vilniaus Sv. Kazimiero bazn. komitetas vyko vieną pasiryžimą: visas aukas, surinktas Religinių Susikaupimo Vandų, kurios įvyksta kiekvieną mėnesio metu, skirs kunigams, prelotams ar jauniems mokslininkams, kurie užsimoję rašyti ką nors rimtesnio iš Vilniaus praeities, arba kokį religinio turinio veikalą. Iki šiam mėnesiui, aukos paskirtos Sv. Kazimiero biografijos rengėjui, o vasario mėn. — Aušros Vartų istorijos parengėjui.

— Vokiečių - Lietuvių Kultūros Ratelis vasario 5 d. Kaune buv. Karininkų Ramovėje, surengė sonatų vakarą. Programą atlikę pianistas Eugenija Skrolytė ir smuikininkas Kazys Matiukas. Išpildyta Mozarto, Griego ir Beethoveno sonatos.

— Vasario 6 d. Kaune J. Dramos Teatras surusė jaunimui ketvirtą audicinį koncertą. Programoje buvo išpildyta L. Beethoveno, Verdi, Simano, (Tačiau šioje paminėsime vasario 19 d. numeryje).

Kas naujo LIETUVOJE

— Vasario 2 d. mirė teisininkas Liudas Cipliauskas. Jis dar studentaudamas pradėjo dirbti Lietuvių tautinį ir visuomeninį darbą. Ruošė valdžios buvo kalintas ir ištremtas. Nepriklausomybės laikais yra buvęs apskrities viršininku, teisėju, Valstybės Tarybos narių ir Vyriausiojo Tribunolo pirmininku. Paskutiniu metu buvo Teisingumo Vadybos Tarybos pirmininku.

— Sausio 30 d. mirė seniausias Kauno advokatas Julius Zabielskis. Velionis buvo daugelio ekonominių ir komercinių imonių juriskonsultas, Lietuvos Filatelistų Draugijos steigėjas ir pirmininkas. Prieš Didįjį karą buvo Petrapilio notaru, o bešikuriant Lietuvai Užsienių Reikalų Ministerijoje Revindikacijos Skyriaus viršininku.

— Sausio 20 d. Ukmergėje įvestas i pareigas naujas apskrities viršininkas gen. Navakas.

— Nesurašytą per surašymo kontrolę gyvuliai turi būti senlinnu suraašyti. Nesurašyti gyvuliai bus konfiskuojami.

— Žemės Ūkio Gaminių ir Tiekimo Įstaigos su Maitinimo ir Žūkio Skyriais turi atsiskaityti už iduotus premijų ženklus ir pasirūpinti, kiek Nesuraši greičiau, gauti naujų, kad ūkininkai nebūtų trukdomi ir be reikalo neturėtų laukti.

— Mahometonams, kaip nesugnantiems kiaulių, kiaulių mėsos prievolė neužsdedama. Tačiau kiaulienos mėsos kiekis turi būti atiduotas i jų produktai.

Sportas

— Kauno Perkūnas gavo kvietimą vasario 27 d. atsiųsti savo futbolo komandą i Danciga, kur mano rastiati su Danciga rinktine. Perkūno komanda manoma sustiprinti dviem vilniečiais: Saunoriu ir Cenfeldu.

— Bratislajuoje (Slovakijoj) buvo pravestos stalo tenisio rungtynės dėl Dunojaus taurės. Vyrų ir moterų grupėse nugalėtoju išėjo Vengrija.

— Bratislavoje (Slovakija) šachmatų rungtynės tarp gimnazijos ir Vilko ekipų davė gimnazijai pergalę 12,5 : 7,5.

— Panevėžio vidurinių mokyklų stalo tenisio turnyro nugalėtoja varda Iškovojo Dailidonis (Prekybos mok.)

— Panevėžio LGSF. aplankiuot Ukmergę, sužaidė krepšinio ir tinklinio rungtynes su Ukmergės LGSF ir Ukmergės Perkūnu. Prieš Ukmergės LGSF krepšinį laimėjo 25,22, o tinklinį prašimėjo 0:2. Prieš Ukmergės Perkūną panevėžiškiams teko pralaimėti: krepšinį 13:18 ir tinklinį 0:2.

— Šiauliuose Profesinė Sąjunga pravedė šiais metais stalo tenisio pirmenybes tarp imonių ir įstaigų taisyklėmis. Vyrų vieneto nugalėtoju išėjo Lietuvos meisteris Variakojis. Moterų vieneto nugalėtojos varda laimėjo Pivorūnas Lingas.

ISTAMBULAS. (NL). Per žemės drebėjimą Coredės vieloje 80% visų namų sugriauta. Iki šiol Ankaros provincijoje sukaudėsta 103 užmušiu ir 90 sužeistų. Be to, ten sugriauta 800 namų. Viso imtasi gelbėjimo darbų. Telefono susisiekimas visoje provincijoje nutrauktas.

Įsteigta dr. F. Todto premija

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. Fiureris išleido tokį įsakymą:

Įsakau: Ypatingai išradėjiškai asiekimai ateityje, kaip vokiečių taukūros kūrybinės jėgos pasireiškimai, turi būti matomai būdu įvertinti. Todėl aš steigiu D-ro Fritzo Todto premiją. Ši D-ro Fritzo Todto premija bus teikiama vokiečiams už išradėjiškai asiekimai, taukūrai ir sumai turinčius didelę reikšmę dėl tuo būdu pasiekiamo ginkšu, šaudmenų ir karo įrankių pagerinimo, o taip pat dėl tuo būdu pasiekiamo darbo jėgų, žalavų ir energijos sutaupymo. Cia bus labiausiai atsižvelgiama į išradėjiką ateiekimo masta, į atžymimoję asmenį, pristidėjimą ir į išradimo vertę kariuomenei ir dirbai.

D-ro Fritzo Todto premija bus suteikiama suksinės, sidabrinės ir plienines garbės sagties forma kartu su atitinkamu raštu ir premija.

Auksinę garbės sagtį skirsi aš, bendrai pasiūlius vokiečių darbo fronto viršininkui ir NSDAP pagrindinio technikos skyriaus viršininkui.

Sidabrine ir plienine garbės sagtį skirta attinkamas gauleiteris, bendrai pasiūlius vokiečių darbo fronto gauleiniui ir NSDAP gauleiteriui technikos reikalams.

Premiją skyrimas vyksta rugsėjo 4 dieną, Reicho ministerio Dr. Todto gimimo dieną, ir vasario 8 dieną, jo mirimo dieną.

Vykdomosius nuostatus leidžia bendrai vokiečių darbo fronto viršininkas ir NSDAP pagrindinio technikos skyriaus viršininkas, suštatres su partijos kanceliarijos viršininku.

pas. Adolf Hitler.

Premijos už miško kirtimą ir išvežimą

ON. KAUNAS. Lygiai kaip žemės ūkyje pristatymas žemės ūkio produktų, taip ir miškų ūkyje premijuojamas miško kirtimas ir išvežimas. Be jau žinomų prekių kaip cukrus, druska, žibalas, sacharinas, degtukai, geležies gaminiai ir kt. tas duodamai pasiyneijamai mažai, kurie duoda teisę pačiam prisikirsti malkų ir medžiagos. Premijavimo pagrindu sudaro gautas brutto atlyginimas pinigais. Vadinasi, jau dargiau miško darbininkas arba ūkininkas prikerta arba jo išveža ir už tai gauna pinigų, juo daugiau jis galės pirkti premijinių gaminių, įsakomai nurodoma, kad tap pat bus premijuojamas miško švėrimas, ir atliktas per 1944 m. vasario 10 d. prasidedančią karo transporto sąlėję. Toliau bus premijuojamas kaip ūkio ūkininos šieves ir sąkų surinkimas. Šiuikesnių žinių apie premijų sistemą teikia visos miškų įstaigos (girininkai ir urėdai).

◎ Dučė įsakė sudaryti taisiūnį tinkliną korpusą, kuriu varžias bus šaunire com Battimento" (Garbė ir kova).

◎ JAV admirailetis pareiškimė, Šiaurės Amerika šiais dėl Rambjom vandenyne neteko 19 povandeninių laivų.

◎ Iš Bogotos pranešama, kad atsistatydino Kolumbijos prezidentas dr. Alfonso Lopez.

Nr. 6 (1220) Vilnius, 1944 m. vasario 12 d.

KARYS

8

PRENUMERATA metams — 6 RM, pusei metų — 3 RM; 3 mėn. — 1.50 RM.
Išsiųstoms mažiausiai metų ketviriui: prisiilaikant kalendoriaus tvarkos, pav: I — III mėn., IV — VI ir t. t.

MŪSŲ GYVENIMAS

Vadovybė patenkinta bataliono darbu

Jau daugiau, kai pusmetis mūsų statybos batalionas gyvena Rytuose. Per tą laiką batalionui teko matyti ir juodų ir šviesių dienų. Tik atvykę į Rytus, nors prie statybos darbų dar nebuvome įpraę, savo stropiu darbu įrodėme, kad ir lietuviai gali užlikti nė kiek neblogesnius karo statybos darbus. Aukštoji karo vadovybė matydama mūsų švariai ir sąžiningai, o svarbiausia, gana greitai atliktus darbus, visad buvo patenkinta ir ne vieną kartą per bataliono vadą išreikšdavo savo padėką ir pasigėrėjimą.

Vasaros metu buvo tęstiamas bataliono mokymas, kuris mūsų vyrams davė daug naudos.

Pagrindus banditų judėjimui, mūsų batalionas turėjo ir su visais vesti atkaklią kovą. Ir mūsų statybos batalionas iš tų susirėmimų visad išėdavo nugalėtojų.

Rameesniu laiku sekmadieniais batalionas ruošdavo kultūrines popiečes, kurios ir vietinių gyventojų buvo labai mėgiamos. Todėl ir vietinai su mūsiškiais labai gerai sugyvendavo.

Baigęs čia numatytus darbus, nuteises kelius per neišeinamus miškus ir pelkes, batalionas persikėlė į naują vietą. Ir naujoje vietoje buvo tęstiamas batalino mokymas. Išėjęs mustatytą programą ir atlikęs praktiką, batalionas yra pasiruošęs kiekvienu metu stoti į kovą su priešu.

Dabar batalionas gyvena žiemos gyvenima. Neišėrint sunkių žiemos sąlygų, batalionas, taikininkaujant civiliams, ir toliau pilnu tempu varo statybos darbus.

Ir šiose apylinkėse batalionas neapsiėjo be kovų su banditais. Banditai labai mėgdavo įsimaišyti į civilių tarpą ir neva karty dirbti, bet jie visad būdavo išaiškinami ir likviduojami.

Psk. V. Gulmanas

Randame daug lietuviškų šeimų

Dėl karo sąlinkybių daug lietuviškų šeimų atsiėkė gyventi į M. miestą. Daugelis šeimų labai gražiai kalba lietuviškai ir net valai išauklėti lietuvikoje dvasioje. Vieni jų turi pažįstamų bei giminių Lietuvoje, o kiti ankčiau gyvenę Lietuvoje. Visi jie išsilėę savo Tėvynės ir mielai grįžtų.

Mūsų bataliono vadas kpt. M. su adjutantu Z. rūpinasi ir deda pastangas per vokiečių vadovybę, kad jiems būtų leista grįžti Lietuvon. Tikimasi netrukus gauti sutikimą iš apie 10 grynai lietuviškų šeimų galės išvykti.

Ltn. J. M.

Pro dviaškį fūroną lietuviai stebi „kačanų" policijas

Alg. Kapturausko nuotr.

Padėjome bendrų kovų draugams

Apie D. apylinkę nuolat lankosi didesnėmis ir mažesnėmis grupėmis raudonieji banditai „kurie apipėdėnėja mamina gyventojus. Tėje apylinkėje stovi mūsų bataliono sargyba ir dalis vokiečių.

Vieną dieną nedidelis vokiečių dalinelis kažkur į kalnus tarnybos reikalais. Mūsų sargybos vadas j. ltn. G. jau iš ryto buvo neramus, lyg nujaudamas kokią nelaimę. Todėl pasiuntė vrš. Pr. su ginklauta žvalgyba į D. apylinkes.

Paėjus žvalgoman daliniui kelis kilometrus, pasigirsta nepertoliausia stiprus susišaudymas. Vrš. Pr. su savo vyrais skubėjo į tą vietą. Netrukus pamatė, kad banditai yra užpuolę vokiečių dalinėlį. Banditų skaičius buvo žymiai didesnis ir ugnis stipresnė. Vokiečiams pasitraukti keičas labai sunkus, nes visur šygus laukas. Tuomet vrš. Pr. su savo žvalgomonėja dalinėliu ir nešėrint stiprausi priešo, nusprendė pulti banditus iš sparno. Banditai, gaudami iš dviejų pusių ugnies, pradėjo trauktis ir išsiskiaėdė.

Už tokį nersu ir drąsų žygį vokiečių vadovybė ir mūsų bataliono vadas žvalgybai pareiškė tarnybinę padėką ir pagyrimą.

A. A. Vaclovas Keršys

Vasario 3 d po ilgos ligos mirė ėl. Vaclovas Keršys. Vasario 7 d., dalyvaujant apsaugos dalių orkestrui ir gausiai draugams bei artimiems, buvo palaidotas Rasų kapuose.

Velionis gimė 1922 m. birželio 1 d. Valkininkų val., Paverkių kaime. Baigęs pradžios mokyklą ir kiek pasilankęs Vilniaus Šv. Kazimiero krašto sargybėje, kuris tuomet nešė lenkų junga. Būdamas taurus lietuvis ir ištikimas Vilniaus krašto kovotojas, visa laika dėjęs savo tėvo metu veikiančiose lietuviškose draugijose: Šv. Kazimiero ir Vilniaus Vadavimo Sąjungoje. Grįžus Vilniaus kraštui prie Lietuvos 1939 m. Keršys stojo savanoriu į Lietuvos karuomenės 3. dragūnų Geležinio Vilko pulką. Užėjus bolševikams tarnavo 29 šaulių korpe.

Pergyvenęs bolševikmetį, ir toliau liko tarnauti Lietuvių Apsaugos Daliniuose.

Atsisveikinimo žodį prie kapo tarė kuopos vadas, kuris pažymėjo, kad velionis, būdamas Vilniaus krašto lietuvis, buvo tikras kovotojas dėl jo ir visas pareigas atlikdavo sąžiningai ir savo tarnybai buvo ištikimas iki mirties.

Tebūnie tau lengva ir mėsa ši Vilniaus žemelė, dėl kurios tiek daug kovojai ir sielojaisi.

Gr. A. Baltrušaitis

Roma
Arsoli
Vicovaro
Subiaco
Palestrina
Tivoli
Frascati
Marino
Ostia
Albano
Valmontone
Colleferro
Segni
Anagni
Ceccano
Frosinone
Ceprano
Sora
Isola Liri
Pontecorvo
Aquino
Cassino
Sessa Aurunca
Mondragone
Capua
Caserta
Maddaloni
Benevento
Ariano
Lucera
Foggia
Manfredonia
Vieste
Cerignola
Canosa
Barletta
Bari
Monopoli
Brindisi
Taranto
Gallipoli
Lecce
Otranto
Gallipoli
Cosenza
Crotone
Catanzaro
Reggio
Messina
Palermo
Trapani
Marsala
Mazara
Agrigento
Licata
Gela
Ragusa
Siracusa
Augusta
Catania
Taormina
Messina
Cefalù
Termini
Corleone
Castelvetrano
Sciacca
Porto Empedocle
Pozzallo
Pachino
Marsala
Trapani
Pantanische Sümpfe
Nettuno
Anzio
Nettuno
Cisterna
Sezze
Latina
Terracina
Fondi
Formia
Gaeta
Minturno
Sessa
Teano
Cassino
Venafro
Isernia
Capriati
Campobasso